

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen	v upravnishtvu prejeman:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5:50
na mesec 2—	na mesec 1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5, (v prtiličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan svačer izvenomil nedelje in praznika.

Inserati veljajo: peterskopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru. Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira. Narodna tiskarna telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 28—
pol leta 13—	pol leta 14—
četrt leta 6:50	četrt leta 7:00
na mesec 2:30	na mesec 2:40

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravištvu: Knafljeva ulica št. 5, (spodaj, dvorišče levo), telefon št. 85.

Usakemu svoje.

Odkar je stopil deželnosodni predsednik pl. Levičnik v pokoj, se je pričela živahna razprava o začetku, razvoju in sedanjem stanju slovenskega uradovanja pri sodiščih. Oseba in kariera g. pl. Levičnika je tudi v istini v tako tesni zvezi s slovenskim uradovanjem, da je ta razprava povsem aktualna. Ker pa ima značaj historične retrospekcije, mora biti resnična in pravična ter prostá osebnih čustev. V tem oziru se nam pa ne dozdeva članek priobčen pod zgornjim zaglavjem v št. 432 od sobote 3. decembra t. l. dovolj objektivno. V njem sili osebno čustvovanje proti odstopivšemu gospodu predsedniku preveč v ospredje in je potreben popravlka tudi že zaradi tega, ker naravnost vali zasluge za slov. uradovanje na osebo njegovega prednika pokojnega dr. pl. Kočvarja, to pa po krivici. Naslednje vrstice naj razmotriva to vprašanje popolnoma objektivno ne na ljubo, ne na kvar v njih imenovanim osebam.

Do ministra Pražaka je bila slovenska beseda v sodnih spisih dopuščena le v silno omejeni meri in posluževali so se je po večjem samo sodniki - prijatelji slov. uradovanja. Šele s Pražakom se je stvar spremenila. Njegovi dobri nameni so pa zadeli na silen odpor. Temu se pa tudi ni čuditi. Pražak je bil v justičnem ministrstvu obdan od starih nemških birokratov n. pr. Sacken, Giuliani itd. v Gradcu je zapovedoval višjesodnemu okrožju Waser, — vsem je mrzela slovenska beseda in prizadevanje za slovensko uradovanje. Pražak si je bil svest, da ga ne informira njegovo uradništvó dovolj objektivno bodisi glede personalij, bodisi glede potreb slovenskega uradovanja pri sodiščih po Slovenskem. Zatelel si je v ministrstvo Slovenca, s katerim bi se posvetoval pred svojimi ukrepi v slovenskih zadevah. Izbiro osebe pa ni naročil svojim podložnim instancam, kakor je to sicer običajno, ker jim ni zaupal, osebo so marveč določile politične osebe in le-te so predlagale okrajnega sodnika v Ptuju Levičnika. Z njegovim vstopom v ministrstvo se je pričelo slovensko uradovanje, rekli bi, pri pravem koncu. Naredb, slovenskemu urado-

vanju prijaznih, bilo je že od prej mnogo, a ni bilo oseb, da bi jih mogle ali hotele izvrševati. Pražak je torej posvetil poglavitno skrb personalijem in ko se je s primernimi imenovanji pokazal gospodarja v svojem ministrstvu, bila so tla pripravljena, katera je vgladil še s primernimi naredbami. Slovensko uradovanje se je začelo bujno razvijati in njegovi dosedanjí zatiralci so morali priznati, da ne na škodo pravosodja. In tu smo videli Levičnika na delu in minister Pražak bi si ne bil nikdar stekel za slug za slovensko uradovanje, kakor jih ima, če bi ne bil imel tako zanesljivega in slovenski stvari vdanega svetovaleca Levičnika. Če torej pisec zgoraj omenjenega članka pravi, da vse delovanje Levičnikovo v prilog slovenskega uradovanja v ministrstvu je obstalo v tem, da je »po predsedniku dr. Kočvarju do pičice izgotovljene tiskovine in njim dodano poročilo ministru Pražaku predložil v podpis,« — je to potvora izvirajoča ali iz osebnega razmerja do odstopivšega, predsednika ali iz popolnega nepoznanja razmer. Stvar glede tiskovin je marveč sledeča. Za olajšanje uradovanja so tiskovine potrebne, to sta spreviedela tudi Pražak in Levičnik. Da se odpomore prvi potrebi, se je obrnil Levičnik zaupno — danes, lahko govorimo očitó — do svojih prijateljev v Ptuju, da priredijo nekoliko tiskovin za največjo potrebo. V Ptuju so dr. Ferjančič, pokojni dr. Gregorič in sedanji deželni šolski nadzornik Hubad, le-ta v kontrolo jezikovne pravilnosti, priredili prve tiskovine, katere so šle v tisk in se je njih poraba pri sodiščih zapovedala.

Pri močno se razširjajočem slovenskem uradovanju pa te tiskovine niso zadoščale, treba je bilo popolnih tiskovin za civilno in kazensko postopanje in sestavo le-teh je naročil ministrstvo dr. Kočvarju, tedaj še podpredsedniku deželnega sodišča. Toda ta stvar dr. Kočvarju ni šla in ni šla izpod rok. Ojačili so se prijatelji slovenskega uradovanja v Novem mestu in so priredili, da pospešijo dobro stvar, vse potrebne kazenske tiskovine in tu naj omenimo tudi pripomoči gosp. prof. Peruška v ta namen, da so bili obrazi tudi jezikovno brez hibe. Ko je potem tedanji državnopravniški substitut dr. Fer-

jančič, leta 1886 premeščen v Ljubljano, to zbirko prinesel dr. Kočvarju ter ga prosil, da bi blagovolil obrazce sprejeti, pregledati, po potrebi popraviti ter v olajšavo njemu od ministrstva dane naloge vporabiti, jih je dr. Kočvar sicer sprejel, toda brez zahvale, ampak približno, kakor bi hotel reči: Kaj se pa ti mešaš v to stvar.

To se nam je zdelo potrebno omeniti z ozirom na navedbe pisca članka »Vsakemu svoje« od 3. decembra, katere naj kažejo, s koliko naklonjenostjo je dr. Kočvar pospeševal slovensko uradovanje.

Z marsikaterimi težavami in treba je bilo urgenc iz ministrstva, so vendar prišle tiskovine na Dunaj in se tiskale v državni tiskarni. Razpečavalo jih je višje sodišče v Gradcu in to je otežilo njih naročanje, ker v Gradcu niso radi videli teh tiskovin in tistih, ki so jih pridno naročali. Kazenski obrazi so bili popolnoma taki, kakor so bili prirejeni v Novem mestu, — samo nekoliko jih je bilo izločenih, ker je dr. Kočvar pogodil, da se tičejo notranjega t. j. nemškega uradnega jezika. Levičnika je odločujoče nemško uradništvó v ministrstvu črtilo zaradi njegovega slovensko uradovanje pospešujočega delovanja in ko je Pražak padel, tudi njemu ni bilo dolgo obstanaka tam. Hoteli so se ga iznebiti in so namignili predsedniku dr. Kočvarju, da ga predlaga za višjesodnega svetnika v Ljubljani. Dr. Kočvar se ga je pa branil in morali so mu obljubiti odlikovanje, katero je tudi prejel, da je navsezadnje vendar Levičnika predlagal. Tu pa mine Levičnikovo delovanje v prilog slovenskemu uradovanju. Seveda pod predsednikom dr. Kočvarjem ni mogel bogvedi kaj storiti, a on je postal na izraženo željo in pritisk vseh Kranjskih slovenskih državnih poslancev Kočvarjev naslednik in kakor predsednik ni izpolnil nad, ki so jih gojili njegovi priporočevalci poslanci in narod v obče. Žal nam je, da ne moremo od te dobe nič navesti v njegov zagovor. Upamo, da smo s tem podali resnično in objektivno sliko, iz katere se vidijo Levičnikove zasluge za slovensko uradovanje v dobi, preden je stopil na čelo deželnemu sodišču. Če so pege na njegovem postopanju, kakor predsednik, prepustimo, da jih

razpravljajo drugi, — piscu teh vrstic so premalo in prepovršno znane.

Večkrat omenjeni članek »Vsakemu svoje« nas pa sili, da še nekatere njegove trditve popravimo.

Trdeč, kako vnet je bil predsednik dr. Kočvar za slovensko uradovanje in da se temu uglađi, pravi da je bil on tisti mož, ki je izposloval dr. Babniku dopust za sestavo slovenske pravne terminologije. Ravno narobe je res.

Slovenski pravniki, ki so spoznali veliko potrebo pravne terminologije in znali to spoznanje obuditi tudi pri ministrstvu, so obrnili pozornost ministrstva na dr. Babnika, kakor za to najsposobnejšo osebo in so izrečno poudarjali, da se ministrstvo ne sme dati vgnati od dr. Kočvarja, ki bi vtegnil reči, da je dr. Babnik »unentbehrlich«. Kočvarju je ostala stvar skrbno prikrita in došel mu je zgolj ukaz, ki je ukrenil 6mesečni dopust za dr. Babnika.

Predsednik dr. Kočvar pač ni bil nikdar naklonjen slovenskemu uradovanju, še tisti čas ne, ko je bilo en vogue. Zavirati se ga na kričeči način ni upal, pospeševal ga pa gotovo ni, če abstrahiramo od obrazcev, ki so mu bili naročeni.

Naj nam bo tu dovoljena še ena reminiscenca v karakteristiko. Bilo je proti koncu 80-ih let. Ljubljanski pravnik pod vodstvom predsednika dr. Kočvarja, Nemei in Slovenci, so napravili izlet v Kamnik, tam so imeli skupen obed in pri tem je izrazil v obsirni napitnici dr. Kočvar, kateremu se je topilo srce, videč se obdanega od tako številnega pravništvá, svojo srčno željo, kako bi bilo lepo, če bi se kranjski pravniki združili — in einem Juristenverein. To se pač ni zgodilo, ampak kmalo potem se je ustanovilo društvo »Pravnik«, — a predsednik Kočvar ni postal njega član. Poleg dr. Kočvarja slavi članekar barona Winklerja, kakor izredno zaslužnega moža za slovensko uradovanje, češ, da je skrbel za naraščaj slovenskih sodnikov, za njih temeljito pravniško vzgojo in za pravičen zunanji nastop.

Baron Winkler ima gotovo zasluge za slovensko uradovanje, a to v politični upravi. Teh zaslug mu nočemo ne kratiti, ne jih povzdigovati, — nam so premalo znane, — a kako

bi imel politični predsednik baron Winkler zasluge za naraščaj slovenskih sodnikov itd., nam ni jasno. A v pero nam sili zopet reminiscenca, katera je pa tako žalostna, da nas še danes srce boli, če se je spominjamo; in pri dotičnem vprašanju, eminentne važnosti za slovensko uradovanje, ste sodelovala kakor poglavitni osebí dr. Kočvar in baron Winkler.

Bilo je okoli 1890. leta, ko so bile razmere v pravosodju pod ministrom grofom Schönbornom za nas še precej ugodne. Spoznala se je v ministrstvu kričeca nepravila in za nas naravnost kričeca krivica, da zemljiške »knjige« v ožjem pomenu, obrazi in tiskovine so v področju višjega sodišča graškega samo in izključno nemški. Primorska n. pr. ima 3jezične. Kaj pomenijo samonemške zemljiške knjige, to presodijo dobro pravniki. Mi nimamo n. pr. zemljiške knjige Postojna, ampak samo Adelsberg, ne Vrhnika, ampak samo Oberlaibach, ne Krško, ampak samo Gurfeld in noter, kar je tiskanega, vse samo nemško.

Če se spopolni kakemu nemško-nacionalnemu okrajnemu sodniku, — takih imamo čedalje več — v Postojni zavrniti prošnjo za kak zemljišnoknjižni vpis v zemljiški knjigi k. o. Postojna s pripombo, da take knjige ni, ti ne pomagá nobeno sredstvo; zaprositi bi bil moral vpis v knjigi kat. obč. Adelsberg.

Ta nepravila in krivica, ki je bila že tolikrat tudi na razpravi v deželnem zboru Kranjskem, se je spoznala tudi v ministrstvu in zaukazalo se je namestištvu v Gradcu in deželniima vladama v Ljubljani in Celovcu, da vpošljejo pravilni seznam slovenskih imen vseh katastralnih občin svojega področja. Graško namestištvó je takoj ukaz izpolnilo, koroško deželno predsedstvo je imelo najprej kratak boj s koroškim deželnim odborom, a je vendar zahtevani imenik kmalo vpsaló; manjkalo je samo onega od deželne vlade kranjske. Tega ni bilo dobiti vkljub mnogim urgencam od ministrstva samega. Kaj je bil vzrok? Bar. Winkler je mislil stvar posebno dobro napraviti, — kakor bi bila imena katastralnih občin na Kranjskem, manj zanesljiva, kakor na Stajerskem in Koroškem, — skliče enketo in pokliče v to, kar ni nič čudno, tudi dež.

LISTEK.

Spotoma.

Napisal Andrej S o b o t a.

»Fani!«

Vrtojba je zaklical natakariči, ki je stala pri mizi, okrog in okrog zasedeni z dragonci, in govorila in poslušala in se smejala, da nikoli tega.

»Fani!«

»Precej,« je zaklicala Fani, a se ni niti ozrla pri tem in tudi k naši mizi je še ni bilo takoj. Eh, dragonske uniforme so bile tako čedne in dragonske fantje, da bi jih gledal z radostjo tudi vsak drug, ne samo natakariča Fani. Ko je slednjič prišla k nam, se je smehljala še vso pot, a pač ne nam, temveč tistim pisanim fantom in tistim razposajenim besedam. In šele, ko je zagledala naše obraze tik pred seboj, se je spomnila na nas, poteze na obrazu so se zdržnile in rekla je Vrtojbi, kakor otroku, ki sihtari za prazen nič.

»Prosim, gospod Vrtojba?«

»A tako danes,« je odvrnil ta in nabral obraz v važne, kislorsne poteze, »nočoj nas blagovoli gospodična Fani čisto bagatelizirati, kakor da nas ni tukaj. No, seveda dragonci, — to so posebna reč.«

»A jutri že odjašejo, Fani, spomni se tega in spokori se, dokler je še čas,« je rekel diurnist Korent, »drugače ne dobiš odveze in potem bomo mi dannadan samo kartali in ti boš dremala zraven od dolgega časa.«

»Družina, potolaženi! Saj mislim zmerom na vas. Tja se smejem, a sem mislim. Se četr, gospod Vrtojba? In vam, gospod Korent, tudi?« Prinesla nam je vina in obstala za nekaj časa pri naši mizi; Vrtojba je bil zares nevoljen, da se toliko drži dragonskega omizja, silil jo je, naj sede in ji ponujal stol. Pri tem je gledal resno in si popravljal ščipalnik neprenehoma. Nakrat se mu je zasmejala Fani na ves glas.

»Če bi bila jaz vaša žena, gospod Vrtojba, bi vi dali najbrže napraviti taka pisana okna, da bi še na cestro ne mogla pogledati. To bi bilo zares žalostno.«

Od dragonske mize so jo klicali; odhitela je tja in ni je bilo več nazaj.

Vrtojba se je držal dolgočasno; bil je zares zaljubljen v Fani in vsled tega ni bil za kratkočasno družbo. Korent, ta se ni brigal za take reči in ni maral resnih obrazov. »Do smrti se prismeješ,« je dejal časih, »a potem boš imel tako spet družbo, ali tako, ali tako, kaj me briga!«

»Pravzaprav pa ni napačno za dragonce, kadar gredo tako-le na okrog,« je dejal Korent. »Se kaj vidi in doživí. E, se; ni dolčas, ne.«

Korent je bil širok in močan, tudi on je bil dragonec pred par leti. Se zdaj se ni ustrašil cele čete kmet-skih fantov, kadar smo se napili in razprli v kaki vasi okrog trga, naše residence. O, kako je mlatil!

»Kaj se je meni enkrat dogodilo pri dragoncih; ej!«

Storja bo, sem se razveselil jaz na tihem. Korenta sem rad poslušal; imel je tisto redko lastnost, da ni pri pripovedovanju nikoli tlačil sebe v ospredje; pravil je mirno, re zaradi efekta, ampak zaradi pripovedovanja samega, kar tako. In zmerom sem verjel, da je vse to res, kar pripoveduje.

»Ustavimo se tako-le na večer, v avgustu enkrat je bilo, v manjšem mestecu, tam nekje, hm, že vemo kod. Ustavimo se čez noč; ob štirih v jutro odidemo, se je glasilo povetje, a noč lahko preživi vsak, kakor pač hoče in more.«

Kakor hoče in more, — že prav in lepo, ampak . . . Zabavaj se, dragi moj, brez denarja, brez — z eno besedo — hodil sem že bolj pozno v večer sam po ulici semintja in premišljeval puste reči. V tem srečam čisto nenadoma damo, samo, čedne postave in prijetnega obraza. Pogledam jo naravnost v obraz in tudi ona me pogleda in ne umakne takoj oči. Vesel občutek me izpreleti, samo zoprno mi je postalo, ko sem opazil, da je izraz žalosten, oči nemara celo objokane. »Omožena, sem pomislil, in otrok ji je umrl pred kratkim.« Grem dalje

in pozabim mimogrede nanjo. Na koncu ulice obstanem, in ker nisem vedel boljšega, grem nazaj isto pot. In srečam isto damo, skoraj na istem mestu, kakor prej; zdaj je držala robec v roki in si ga tiščala na obraz, zdajinjdaž si je obrisala oči. In spogledava se zopet.

Grem naprej in se čudim. Če bi le solz ne bilo, premišljujem nekaj časa, a kmalu spet pozabim na vse. Potem se spomnim zopet, postanem radoveden, obrnem se in grem nazaj. In na istem mestu jo srečam, obraz žalosten, oči objokane in z belim robcem si briše solze. Pogledam jo prav v živo, ona vzdrži pogled in tako grem mimo. A že pri drugem koraku se mi zazdi, da je globoko zavzdihnila. Obrnem se, stopim za njo in pozdravim spodobno. Solze so me ženirale.

»Zakaj tako žalostno, če dovolite vprašanje sočutnemu človeku?«

Gleda mi v obraz, ne odgovori, in zajoka še huje v robec.

»Dovolite vendar —«

Nisem končal stavka, ker nisem vedel, kaj bi rekel, samo čudil sem se.

Naenkrat me pogleda iznad robe, zelo bistro in žalostno, a skozi žalost je zasijala vročica. Čutil sem to.

In tedaj mi je začela pripovedovati, da je omožena, a mož da je pijanec, nikoli ga ni doma. Ko pride iz urada, odbeži precej v gostilno in ni ga domov do pozne noči. A ko pride, je pijan do nezvesti in čisto nič ni z njim. In drugače je sema v mestu;

tam od Trsta nekje je bila prišla sem v ta puščobni kraj in nikogar svojega nima, ne tu, ne drugod. Doma, v stanovanju je tako dolčas, zato je šla na ulico, da se vsaj giblje. Moj Bog, kako je vse to žalostno . . .

Zajokala je zopet, jaz pa sem jo prijel za roko in sem jo tolažil, kolikor sem najbolj mogel. Pravzaprav sem sprva celo premišljeval, s kom imam opraviti, toda oči so gledale tako odkrito in tako resnično zapuščeno, da sem ji verjel.

In tako sva govorila naprej in šla po ulici. Nisem gledal, kod greva; pred enonadstropno, lepo hišo se ona ustavi in pravi:

»Tukaj sem doma. V prvem nadstropju.«

Odklenila je večna vrata, stopila v vežo in se obrnila proti meni. Jaz nisem nameraval ničesar, hotel sem ji dati roko v slovo in sem stopil na prag. A ona ni dala roke, stopila je korak nazaj, jaz korak naprej in v temo sem molel roko, ki pa je ona najbrže ni videla. Bila sva oba že čisto v veži; ta hip stopi ona k vratom in jih zaklene, tako enostavno, kakor da sem jaz njen brat in da je pač treba zapreti vrata, kadar prideva domov. Tako, Korent, zdaj pa veš, koliko je ura!

Šla sva po stopnicah, jaz tiho, po prstih.

Ko se mi je zdelo, da sva nekako v predsobi, sem ušgal žveplenko: Bila je predsoba, a na stopnice ni imela nič vrat; ta so bila šele naprej, ji-

bod. predsednika dr. Kočevarja. Ali je ta anketa napravila kak elaborat, to ne vemo, a na Dunaj ni prišel. Menda pa ni napravila nič, ker je čas tratala, kakor na pr. s tem, kako naj se piše Senožeče nemški ali Senožeč ali Senožečsch itd.

Na Dunaju je prišel, Ljubljana deliberante, politični prevrat. Minister, ki se je za to stvar zanimal je odstopil, prišel je drugi, ki mu stvar ni bila mar tudi zato ne, da ne zdrži Nemcev, ki so dobivali čedalje večji vpliv; stvar je zaspala in spi spanje pravičnega ter ga ni upanja, da se kdaj obudi. Tako poznamo stvar iz nst sekijskega šefa Hrouseka, tedanjega stvari zelo naklonjenega referenta v just. ministrstvu, sedaj v poklju živčnega na Dunaju.

To stvar imata torej na vesti Winkler in Kočevar, ne bom rekel namenoma, bog ne daj, a zadene ju culpa lata. Onadva sta pojmla veliki pomen stvari in sta bila politično dovolj razborita, da kaže kar mogoče naglo postopati, predno se politične razmere prevržejo, in hitro postopati t. embolj, ker sta vedela, da ministristvo samo še na elaborat iz Ljubljane čaka, da ukrene kričeče potrebno spremembo, oziroma spopolnenje zemljiških knjig.

Dosedanje razmotrivanje vprašanja slovenskega uradovanja nam ne daje povoda, da bi se spuščali v nadaljne podrobnosti in naj to za sedaj zadostuje.

Prebivalstvu vojvodinje Kranjske!

Ko je stala proti koncu leta 1908 naša monarhija pred nevarnostjo vojske ter so bili mnogobrojni rezervisti vseh slojev prebivalstva poklicani pod zastavo na južnovzhodni meji naše domovine, tedaj se je zbralo na Dunaju nekaj plemenitih ljudi, da pobirajo darove, s katerimi bi obdarili o Božiču našo, daleč od domače hiše, daleč od očeta in matere, od bratov in sester, v službi za domovino se nahajajoče vojske.

Pa že takrat, ko se so zbirali le božični darovi, je bilo vsem jasno, da tem možem, ki so bili pripravljeni za naš in naše domovine blagor prelit svojo kri, da tem možem dolgujemo več, da moramo poskrbeti za nje tudi potem, ko slečejo cesarsko suknjo. Zato so storili voditelji te prvotne le kot nekaj bosenski odbor osnovane združitve en korak dalje in sklenili, da se ta organizacija po povratku bosenskih čet ne sme razdržiti, marveč da mora postati početek za rešitev težavnega socialnega vprašanja, kako naj bi se rezervistom stalno pomagalo. Kajti vsakdo mora priznati, da veliko rezervistov in vojakov sploh, ki dovršili svojo vojaško službo, izstopajo vsako leto iz aktivne vojaške službe in se vračajo v svoj meščanski poklic, nujno potrebuje pomoči ali podpore. Iz vojaške oskrbe odpušteni so naši mladi možje prisiljeni si brž ko mogoče, služiti svoj kruh; hitro v kakem primernem poklicu najti službo, je pač težavno in tako nastane nevarnost, da mnogo naših rezervistov s svojimi družinami v boju za obstanek brez pomoči propade ali vsaj škodo trpi.

Da se to prepreči in našim mladim ljudem, v tem morda najtežavnejšem trenutku, pomaga, izpremenil se je bosenski odbor v »Društvo avstrijskega srebrnega križa v pomoč povračajočim se rezervistom«, čigar

visoko pokroviteljstvo je blagovolil prevzeti Njegova o. in kr. Visokost, presvetli nadvojvoda in prestolonaslednik Franc Ferdinand d'Este.

Program društva »Srebrnega križa« in njegovih podružnic obstoji v vsestranskem podpiranju rezervistov in možev, ki se po končani triletni vojaški službi, po končani mobilizaciji vračajo od vojakov. Posebno pa je društveni namen, spraviti rezervista, ki išče dela, na kako njegovim zmoglostim primerno mesto, bodisi v poljedelstvu, rokodelstvu ali obrtu, delodajalcem pa naj bodo taki, delo iščoč rezervisti dobrodošla pomočniki in organizacija delavnih moči.

Ako naj torej »Srebrni križ« svojo lepo, pa težavno nalogo v polni meri izvršuje, se mora njegova organizacija razširiti po celi Avstriji! Naš smoter je, jamčiti kolikor mogoče vsakemu avstrijskemu rezervistu, da vrtniš se v meščansko življenje kmalu najde svoj kruh.

To pa se da izvesti le tedaj, ako vsi, možje in žene v celi Avstriji, brez razlike stanu, narodnosti in političnega prepričanja, vsak po svoji moči prispeva. »Z združenimi močmi« bodi naše geslo! V tem smislu osnuje se tedaj po vzgledu drugih dežel, kakor n. pr. Štajerske, Moravske itd. tudi na Kranjskem podružnica društva »Srebrnega križa« s sedežem v Ljubljani.

Izvršujoč to namero, prosimo vse prebivalce vojvodine Kranjske kar najnujneje, da bi se z ozirom na to tako človekoljubno nalogo »Srebrnega križa« oglasili za člane nameravane kranjske podružnice s sedežem v Ljubljani, in sicer vsaj z najmanjšim prispevkom.

Člani društva so: utemeljitelji, ustanovniki in pospeševalci, ako podružnici naklonijo enkrat za vselej 300, 100, ali 50 K, ter podporni ali redni člani, ako letno plačujejo po 10, oziroma po 2 K. Kdor želi društvu pristopiti, se lahko prikladi ustno ali pismeno pri e. kr. dvornem svetniku Alojziju Klimentu v Ljubljani, Poljanska cesta št. 2.

Tako naj torej postane društveni znak, ki ga vsak član lahko javno nosi — državni orel s srebrnim križem — znamenje vseh onih, ki imajo toplo srce za naše mlade vojske in pojmujejo socialno, vojaško in domoljubno važnost te akcije! Naj bi postalo to delo ljubezni do bližnjega, to delo socialne skrbi in domoljublja dostojen dar avstrijskih narodov svoji lastni, od vojakov se vračajoči mladini!

Alojzij Kliment
e. kr. dvorni svetnik, predsednik pripravljalnega odbora.

Josip grof Barbo
veleposestnik, deželni poslanec, član deželnega odbora.

Rudolf grof Chorinsky
e. kr. dvorni svetnik.

Dr. Ferdinand Eger
odvetnik, deželni poslanec.

Adolf Elsner
e. kr. predsednik deželnega sodišča.

Karel pl. Hollegga
e. in kr. polkovnik v p.

Dr. Anton Bon. Jeglič
knezoškof.

Ivan Knez
veletrgovec.

Ludovik Könnig
generalmajor, poveljnik 44. bramborske brigade.

Prof. dr. J. E. Krek
deželni in državni poslanec.

Guštin Kulavica
e. kr. deželni svetnik.

Viljem vitez pl. Leachan
za okrevanje občinskih opravil mesta Ljubljane sodajno postavljani e. kr. deželni svetnik.

Josip Lenarčič
veleposestnik, predsednik trgovaške in obrtne zbornice.

Franc Levec
e. kr. deželni šolski nadzornik.

Albert pl. Levčnik
e. kr. predsednik deželnega sodišča v p.

Leopold baron Lichtenberg
veleposestnik, deželni poslanec, namestnik deželnega glavarja.

Mihail Lukane pl. Savogradski
e. in kr. polkovnik v p.

Dr. Darilo Majaron
odvetnik, predsednik odvetniške zbornice.

Ludovik Matusehka
e. in kr. podmaršal, poveljnik 23. vojne divizije.

Viktor Pessiack
e. kr. finančni prokurator.

Ivan Plantan
e. kr. notar, predsednik notarske zbornice.

Karel Pollak
tovarnar.

Makso Samassa
tovarnar.

Dr. Franc pl. Šuklje
deželni glavar.

Dr. Ivan Šusteršič
odvetnik, deželni in državni poslanec.

Teodor baron Schwarz
e. kr. deželni predsednik.

Dr. Ivan Tavčar
odvetnik, deželni poslanec in član deželnega odbora.

Ivan Vončina
magistratni ravnatelj.

Klerikalci in tržaška dekleta.

Iz Trsta, 8. decembra.

Naša klerikalna družba se krči in »generalov« je vedno manj.

Tula so izgubili, poklali ga je Nagel na Dunaj k sebi v šolo, da bode potem po njegovem receptu Slovenec stiskal in jih germaniziral. — Tul zna kako pesemce verziti, a sedaj jo bode gotovo po nemško, ko se vrne.

Ostale je tu »obergeneral« kaplan Guštin s svojo žensko »Marijino družbo«.

Revež se muči in vse svoje sile napiljuje, da bi tem revnim služkinjam se kaj »izpumpalo« za »Marijin Dom«, ki stoji na slabih nogah.

Nekje na vogalu ulice Risorta so kupili staro podrtijo, so jo drago plačali in še poleg tega do dobrega zadožili. — A sedaj je najlepša ta, da ne morejo nič zidati in popravljati, ker jim na vsaki strani ulice — za reguliranje — vzamejo kar po dva metra.

Zato je Guštin pri shodih rudeč ko puran, jezi se in roti dekleta. »Dajte, dajte, nosite, če ne bode pa vse skup padlo; jaz ne bom plačal, ne morem.« A tam pod korom pa se oglašajo dekleta: »Me tudi ne bode plačevali, saj smo izdale vse naše žulje, čemu ste pa to kupili?«

butim srečno z glavo v njegov trebuh, zbijem svečo, revolver počni v zrak, on se zavali znak pred in pod menoj po stopnicah navzdol, jaz z enim korakom čezenj, — vrata je pustil odprta v osupljenosti skladno z mojim načrtom, jaz skozi in ven. Drvim čez dvorišče, nakrat stoji pred menoj visok zid. Tristo! — v hiši za menoj se je že čul ropot in krik — ozrem se obupno naokrog. Zraven je stala nekakšna lesena zgradba, drvarnica ene vrste, jaz zgrabim s podestorjeno silo les; popusti in se odtrga, prislonim ga k zidu, nanj in čezenj na cesto. Zavalem se na vse štiri, poborem se in bežim in drvim in bežim. Ampak toliko pametno, da sem napravil velik ovinek in prišel v svoj bled h konju od čisto nasprotni strani.

Pogladil sem konja, odlašnil si globoko, zgrudil se na tla in začutil, da sem. »On« me ni videl, torej ne spoznal, ona si ne bo upala povedati, — srečno!

Čez pol ure smo odjahali, in nikoli več nisem nič slišal o tem. Ne o njej, ne o »njem«, revežu.

»Vredna je storja en liter, če ne več,« sem rekel jaz in poklical Fani. Ta je bila ves čas pri dragoncih. Vrtobja je gledal pusto in jezno, očividno se je čutil »njega«.

Midva s Korentom pa sva bila vesela, da se nama ni treba buti dragoncev in sva pila breskrbno.

A beseda Guštinova je glasnejša, moč zna »fehtati« da je joj. »Vidite, pravi, če imate potrebno obleko, popravite staro, operito jo in kar ste namenili za novo obleko, dajte za »Marijin Dom«. Nosite zakrpane čevlje, dokler se dajo, a kar bi dale za nove, prinesite za »M. D.« za čast božjo. — Vsega se morate varovati, kar je zapeljivo za oči in štediti ter dajati le za »M. D.«

Tako in še dalje zna na srce govoriti, tem revnim, do mozga izčrpanim dekletom.

Slednjim so se začele oči odpirati in jele so misliti, da tako ne gre več naprej. Tisoče in tisoče so one izdale, to za go voditeljev, za njega rojstni dan, za darove; nabirajo pa še vedno za izvanredne slavnosti n. pr. vsakemu pridigarju poklonijo dar.

Vse zastave, kelihi, vsa duhovniška in cerkvena oprava v armenski cerkvi, to vse so žulji ubogih služkinj. Hladne, hladne so postale one in zato pa je lepi Guštinček sedaj hud in jezen.

Pred odhodom jeruzalemskega romanja si je pustil ta kaplan brke rasti, kakor mnogo drugih duhovnikov-romarjev, a obljubil je, ko se vrne iz Jeruzalema, podari vsaki »ta mladi Marijini hčerki« eno kocijo iz svoje brade. Res ne vemo če je to »odpušče« že razdelil med svoje ovce, vemo pa, da jih tudi s tem ni prav nič navdušil za svoje namene in potrebe.

Se preje ko niso imeli svoje »Cite«, je bil Guštin glavni posredovalec služb v Trstu. Hodile so gospe in dekleta k njemu na doma, v pisarno, v zakristijo in celo pri spovedi jim daje listke in naslove služb. Ne vemo koliko mu to nese, mu li dajo odkodnino gospodinje ali dekleta, vsekakor pa ta služba ni lepa in častna za duhovna, ker ta pristaja le posredovalnicam ali kakim starim babnicam, da ulove kako kronico.

Pa kaj gleda on na vse to, samo da doseže svoje namene, pa je dobro. Kaj pa se spodika nad omenjenimi dekleti? Naj premisli kako so vse zvezane, kontrolirane, kako pazi, da katera ne nese svojega prihranjenega denarja v našo hranilnico v »Narodni dom«. Vse njih hranilne knjižice ima on od nekdanj pri sebi v varstvu in gorje njej, ki bi poleg vseh izdatkov ne prinesla ob mesecu še kaj v hranilno knjižico.

In zakaj vse to? Ali upa, da morda njemu katera knjižica ostane? Saj se vendar dekleta tresejo če morajo za potrebo vprašati svojega denarja. Tu mora napraviti dekle vse litanije, kam bode denar dala, kaj kupila itd.

Da, da, on dela vse to v božjo čast, in vse drugo — kjer nima on svoje poveljniške besede — se mora uničiti in streti.

Čas bi bil, da bi se dekleta zavedla in obrnila za vedno hrbet tem »sesalcem v božjem imenu«, kateri ne gledajo na drugo, kakor da nosi in nosi ubogo dekle novce k njim, zdaj za »Marijin Dom«, zdaj za njih »Stražo«, zdaj za »Cito«, zdaj za ta ali oni dar. Ali nimate srca, da prenehate s tem sesanjem ubogih služkinj? Ne bodele-li dopustili, da si svobodno spravljajo težko prisluženi denar za stara leta? Mari jim bodele vi pomagali, ko ostanejo brez sredstev in ko ne bodejo imele nobenega na svetu? Ne, temveč zapodili jih bodele, kakor že sedaj podite ona revna in stara dekleta, ki prihajajo prosit pomoči k vaši »Citi«; kjer je prostor le za boljše, denarna dekleta, bi rekel Guštin, »za revne pa — ulica.« In to je krščansko delo usmiljenja!?

Dnevne vesti.

+ Ljubljanske občinske volitve. Ni še določeno, kdaj se bodo vršile občinske volitve, a vse stranke se zavedajo važnosti teh volitev in se za njih pripravljajo. Vsaka po svoje. Klerikalci delajo na pr. z demagogijo. Izbirni niso bili nikdar v svojih sredstvih, a zlasti jim je priljubljeno eno sredstvo: varanje zaupljivih ljudi in obetanje neizvedljivih stvari. Kaj so vse obetali kmetiskim volilem, a izpolnili niso ničesar. Poskušali bodo tako tudi v Ljubljani, kjer pa volilci niso tako lahkoverni, kakor na kmetih in se tudi ne dajo nalagati. Klerikalno časopisje pa tudi obeta, da bo pri ljubljanskih občinskih volitvah klerikalna stranka tudi vero, verska sredstva in verske uredbe izrabljala. V tem oziru se nam zdi, klerikalne pravočasno opozoriti, naj si to stvar dobro premislijo. Po naši sodbi so že minuli tisti časi, ko je dal škof izpostavljeni Najsvetejši, da bi tako pomagal klerikalnim kandidatom. Če bodo klerikalci vero, spovednico in prižnico in druga verska in cerkvena sredstva izrabljali in zlorabljali, znajo dobiti odgovor, ki jim bo dolgo šumel po ušesih. Kakor vsaka stranka, imajo gotovo tudi klerikalci pravico, da stopijo v politično arena, če pa bodo v to arena vstopili vero, bo to imelo

posledice, katerih ne bodo veseli. To jim povemo že danes!

+ Volitev v zavarovalnico zoper nezgode. Tržaška zavarovalnica zoper nezgode je prava nesreča za kranjskega delodajalca in delojemalca. Oba morata mnogo plačevati, a če se delavcu primeri nezgoda, ne dobi — ničesar. Postava mu jamči zavarovano podporo, a postava je stvar, za katero se laška gospoda, ki ima zavarovalnico v rokah, prav nič ne briga. To je vzrok, da se poskuša pri sedanjih volitvah premeniti razmere pri rešeni zavarovalnici. Toda »Rdečemu Praporu« to ni všeč. Napredni in klerikalni listi so objavili poziv, kam naj volilni opravičenci pošljejo glasovnice. Ob sebi se razume, da je bil poziv namenjen samo tistim, ki imajo zaupanje do pozivnikov in verujejo, da imajo dobre namene. A »Rdeči Prapor« je vendar hud. Če »Rdeči Prapor« misli, da je vse delavstvo v njegovih rokah in da ima on monopol na vse delavske zadeve, se jako moti. To je vse, kar mu imamo povedati na njegov izbruh.

+ Olike drja. Korošca. Na medklic, ki ga je dne 3. t. m. v državnem zboru zagrešil slovenski duhovnik in državni poslanec dr. Korošec, rekši: »Snop je kulturni znak Nemcev,« je odgovorilo 70 nemških duhovnikov graških v »Volksblattu« z dne 5. t. m. s tem-le protestom: Ako je ta vest resnična, protistira nemška katoliška duhovščina graška zoper sramotenje nemškega naroda s strani slovenskega državnega poslanca drja. Korošca ter globoko obžaluje, da je toli žaleča izjava, ki je v najvišji meri pripravna motiti narodnostni mir, prišla ravno iz ust katoliškega duhovnika. — Tu vidimo razliko med nemškimi duhovniki pa med slovenskim duhovnikom. Prvi, olikanci, branijo čast svojega naroda ter kažejo s tem, da so narodni, drugi pa se odlikujejo po neolikanem vedenju. Sicer to ni prvi pojav neolikanosti dr. Korošca. Znano je, da je tudi v Gradcu na višjih mestih hotel imponirati z enako odurnostjo. Koliko je s tem dosegel, se živo čuti na Spodnjem Štajerskem. Zalostno za Slovenec, ki nimajo zastopnika olikanejskega vedenja. Ni se čuditi, ako isti dr. Korošec tudi na domačih tleh, v »Slovenskem Gospodarju« in »Straži«, na najnesramnejši način napada in da napada zlasti učiteljstvo in drja. Plejha, ki s svojo vsestransko izobraženostjo in nadvse taktičnim postopanjem na najvplivnejši način brani koristi svojih slovenskih volilcev.

+ Klerikalci zoper dolenskega vinogradnika. Zadnja »Naša Moč« hujša delavstvo in sploh konzument zoper dolenskega kmeta — vinogradnika. Imenuje ga debeluharja, ki hoče dobro živeti in kateremu se spuščajo zlate verižice po debelih trebih. Konzument, delavec mora tega našega vinogradnika nositi »štupa - ramo«. »Kako se temu konsumentu godi pod bremenom tega debeluharja, si lahko mislite« — pravi »Naša Moč«. »Vroč mu je, da mu kaplja od čela, — in vendar mirno nosi dalje svoje nezno breme.« Dolenski kmet — vinogradnik je za naše klerikalce nezno breme, debeluhar — in vendar ga vpregajo v svoj politični voz. In ta klerikalni list naravnost pozivlja svoje pristaješe, naj puste, da propade kmet-vinogradnik. List pravi: »Priatelj, pamet imej in — pusti! Pusti, naj se prevrne vse skupaj, kaj to tebe briga! Ti glej, da sam prideš kam naprej; nikar pa si glave ne ubijaj in ne trudi, kako boš onim štirim (med tem se nahaja tudi naš kmet - vinogradnik!) naprej pomagal. Ti moraš delati in se truditi, če hočeš živeti, — naj pa še oni delajo s svojimi rokami, če hočejo živeti. Zakaj bi morali živeti od tvojih žuljev!« Naš dolenski kmet torej ne dela s svojimi rokami, temveč lenari ter si s tujimi žulji redi svoj veliki trebuh. Kaj tako nizkega kak klerikalni list že dolgo ni napisal. Tisti dolenski kmet, ki je šel vedno verno za klerikalno zastavo, ki je vedno zvesto in slepo volil klerikalne kandidate, ki je bil vedno najboljši orodje v rokah klerikalnih mogotev — je lenuh, debeluhar, ki živi in se redi od tujih žuljev. Ta dolenski kmet je klerikalcem nezno breme, ki se mora uničiti. Radovedni smo, kaj porečejo k temu Dolenci. Tu bi bilo treba energičnega protesta od strani dolenskih vinogradnikov, tu bi bilo treba enkrat klerikalnim mogotecem povedati, da se dolenski kmet ne da za nos voditi. In ko bo prišel kak klerikalce v vašo sredo ter vam pravil o svoji ljubezni, pomolite mu pod nos drugo številko »Naše Moč« iz leta 1910 ter ga napodite z mokro cunj.

+ Zganje in naši klerikalci. Nek zakotni klerikalni listič z imenom »Naša Moč« piše, da je velik vzrok draganje, ki ga malokdo vidi, — alkohol. Nadalje pa pravi: »Vsi, ki od alkohola žive, hočejo živeti, zlate verižice se jim spuščajo po debelih trebih...« S tem pa dela

del sem, da je visela na steni velika slika, in na levi strani, ob steni, je stal star divan. Vzela je ključ in odklenila in mi velela dalje. Jaz sem se naenkrat zbal; ona bi pač zaklenila za nama, mož pride iz gostilne, ima gotovo svoj ključ in lahko se zgodi, da me nenadoma in nepričakovano pozdravi kot namestnika. Ne, tega pozdrava si nisem želel, zato sem se uprl in nisem hotel dalje. Ona je silila, jaz nisem hotel, a naposled sem odnehal.

Pretekla je ena ura, morda dve, morda več, — spodaj zarožljala ključ, vrata zaškripljejo, nato zopet zarožljala ključ.

»On!« se je prestrašila ona in planila kvišku. »Pojdi brž ven!« In tiščala me je ven, a sama je hotela v stanovanje.

»A kako pridem jaz ven? On je zaklenil za seboj!« sem skoraj zakričal.

»Počakaj, skrij se na hodniku, on zaspi in jaz ti pridem odpret.«

Zbežala je, jaz sem se skril v naglici v kot na hodniku, pridržal sapo in čakal. »On« je sopihal po stopnicah, šel mimo, v stanovanje — oddahnil sem se. Zdaj sem premišljeval vse skupaj in vseh mi je bilo; čudil sem se, da ves čas na ulici nisva srečala nikogar. Zna izbirati ulice, ej, zna!

Premišljujem tako in čakam. Čakam, čakam, iz stanovanja se je čulo ropotanje, prepiranje, zmerja-

nje, jaz čakam, čakam, nič. Notri ni bilo miru, a ure so tekle mimo, zdelo se mi je, da je zunaj že svetlejšje.

Kmalu bo štiri! sem se prestrašil, jaz moram ven. Previdno sem se splazil po stopnicah dol, prižgal užgalice, poskušal vrata, tudi zadaj na dvorišče, — vse zaklenjeno! Postajalo mi je vroče, poskušam na vratih, hodim od enih do drugih, — nič. Tristo —!

Takrat pa zalaja pes v hiši nekje. Zbudil sem ga pač; zalaja in laja in se dere vedno močnejše. Jaz v strahu poskušam še odločnejše — vse zastoj. Ta hip zaškripljejo zgoraj vrata, odsev luči posveti blede po veži. . . . jaz skočim v naglici za nekaj stebra, ki je stal zraven in trepečem in čakam. Po stopnicah dol je korakil »on«, v eni roki svečo, v drugi revolver, namenjen naravnost naprej. Izpreketo me je mrzlo po vsem telesu — stisnem se k stebri, tako da sem stal v njegovi senci. »On« gre po veži, odpre vrata in gleda ven in zaklene zopet, gre na dvorišče vrata in gleda ven. Potem se obrne nazaj in gleda sumljivo proti stebri.

Tedaj se mi zasveti v glavi. »Ti ali jaz«, in zaropotam nalanko z no-go. »On« se zgane, stopi naprej — med njim in mojim stebrom je bilo kakih dvanajst stopnic — »ou« stopi naprej in leze previdno po stopnicah navzgor. Jaz se sklonim čisto k tlom, še vedno v senci, nakrat se začnem z vso silo ob tleh proti njemu,

»Naša Moč« precej čudno poklone dr. Lampetu, ki hoče tudi od alkohola živeti. Naša klerikalna večina v deželni zboru more svoje zavozelo deželno gospodarstvo edinole še rešiti s šnopsom. In če po svojih časopisih pišejo zoper alkohol, je to samo pesek v oči. Kajti če bi danes cela dežela postala popolnoma abstinentsna, bi dr. Lampe precej čudno gledal svoje prazne mošnjake. Dejstvo je in ostane, da so naše deželne finance danes v znamenju šnopsa.

Avstro - ogrska banka. V državnem zboru je na razpravi novi bančni zakon. Pri ti priliki moramo poslance opozoriti na ljubljansko filijalko avstro - ogrske banke. Pri tej filijalki je vse poslovanje izključno nemško. Dočim ima celo pošta hranilnica dvojezične tiskovine in je v poslovanju jezikovna ravnopravnost čisto dobro in zadovoljivo izvedena, ni tega pri ljubljanski filijalki avstro - ogrske banke čisto nič. Celo vse tiskovine so izključno samonemške. Končno je značilno, da ravno pri ljubljanski filijalki avstro - ogrske banke, kjer so uradniki vsi zmožni slovenskega jezika in ni proti njim nobenih pritožb, ne sprejmejo nikdar domačina za slugo, nego vedno ljudi, ki ne znajo ali pa nečejo znati slovensko. Tako funkcionira zdaj pri tej filijalki sluga, ki absolutno neče slovenski govoriti. To so stvari, ki bi se že dale odpraviti.

Čelovškemu »Miru« se blede. Časih je bil »Mir« list, ki je imel tudi pri naprednjakih kaj veljave. To je bilo takrat, ko so koroški Slovenci stali še na narodni podlagi in ko še nista bila na krmilu monsignor Podgorca in dr. Breje. Ti časi pa so davno minili. »Mir« je danes navaden klerikalni list in se zanj živa duša v naprednem taboru več ne meni. Nekaj časa sem nima »Mir« nič več poguma pisati o koroških stvareh in zato je svoj prostor posvetil slovenski napredni stranki. Bavi se z njo na način, ki je res originalen. Narodno - napredni stranki očita, da ni več narodna, ker — neče dr. Susteršiču tlake delati. Komični ljudje, ti patroni celovškega »Mira«! In s čim dokazujejo svoj nazor, da mora narodno napredna stranka hoditi z dr. Susteršičem in mu pomagati? S trditvijo, da se bori dr. Susteršič za pravice Slovencev, za ravnopravnost slovenskega naroda! Komu pa hoče to »Mir« natveziti? Kako se dr. Susteršič bori za pravice Slovencev in ravnopravnost, to kažejo različni uspehi, za katere se imamo njemu zahvaliti. Dr. Breje in monsignor Podgorca sta seveda že pozabila, kako sta dr. Susteršiča naganjala z izdajalecem, ker je pri državnozbornski volilni reformi prodal Nemcem dva koroška mandata, samo da so mu kranjske okraje zložili po potrebah klerikalne stranke. Seveda tudi dr. Breje in Podgorca nič ne vesta o nemški gimnaziji na Kranjskem, o nemškem dež. šolskem nadzorniku, občinskem volilnem redu ljubljanskem, vsled katerega je slovenska Ljubljana postala dvojezično mesto itd. itd. Brez števila narodnih grehov ima klerikalna stranka na vesti, narodnost ji je bila vedno samo plašč, s katerim je zakrivala svoja vedno izključna strankarska stremeljenja in tudi danes ji je za korist slovenstva prav tako malo mar, kakor monsignoru Podgorcu, ki stoji na principijalnem stališču, da koroški Slovenci narodnosti ni mogoče rešiti in da je glavna reč vera. »Mir« naj bo prepričan, da se popolnoma brez uspeha trudi. Da je narodno - napredna stranka skozi in skozi narodna, priča vse njeno delovanje in nehanje, kakor priča vse delovanje in nehanje klerikalcev uštevši »Mirove« patrone, da so le narodno pobarvani brezdomovinci. Verjamejo, da bi bilo klerikalcem zelo pomagano, če bi se naprednjaki dali premočiti in bi pomagali klerikalcem spletati vrvi, ki bi jo potem klerikalci vrgli naprednjakom okrog vratu. A na to čakajo zaman, popolnoma zaman!

Politično in prosvetno društvo za Krakovo in Trnovo vabi svoje člane k društvenemu sestanku, ki se vrši v nedeljo, dne 11. decembra 1910 ob 10. dopoldne v gostilni gospoda M. Weissa, Konjušna ulica. Ker je sestanek jako važen, se ga naj gotovo udeležijo vsi člani, ki mu je količkaj mar korist društva in okraja.

Župnika Šorna v Beli vodi na Štajerskem so zaprli, ker je za otroci uganjal stvari, ki se ne dajo popisati. »Slovenec« je po svoji stari taktiki tega »Kinderverzahrerja« hitro proglasil za liberalca. To je prav komodno: Kadar se kak duhovnik pregreši, pa je — liberalce. Pa ne samo komodno, tudi prava infamija je to, ko božjega namestnika Macoha v Čenstohovu zaprli, je »Slovenec« tudi pisal, da je bil liberalce. Pribijemo samo to: Šorn je bil vzgojen v semenišču, Šorn je bil maziljen za duhovnika, Šorn je vsak dan maš daroval; Šorn je odpustil grehe, Šorn je delil zakramente — bil je torej klerik in klerikalec in naj se ga

duhovščina še tako otreša; otreala se ga ne bo!

Is poštne službe. Ispita za voditelje poštne uradov so napravili pred izpraševalno komisijo trgovinskega ministristva: poštni višji oficijal Anton Batič v Gradcu, poštna oficijala Jožef Mermolja v Gorici in Jakob Kobé v Ljubljani.

Odlikovanje. Veletržec in bankir g. Emerik Mayer v Ljubljani je dobil viteški križec Franc Jožefovega reda.

Deputacija državnih slug je bila dne 8. decembra t. l. pri gospodu dvornem svetniku Klimentu s prošnjo, da bi se sistemizirane službe davčnih slug na Kranjskem ne zasedale več s pomožnimi slugami, temveč, da bi se definitivno podeljevale, tako da bi sedanjim pomožnim slugam v doglednem času dosegli definitivnost. Gospod dvorni svetnik je sprejel deputacijo najljubljeneje, povedal je, da je v zadevi že osebno konferiral pri finančnem ministristvu in da se bode tudi v prihodnje za stvar zavzel, ker izprevidi, da se sedaj res godi pomožnim slugam krivica. Kakor poznamo blago srce gospoda dvornega svetnika, smo prepričani, da se bo on za to res zavzel, za kar mu bomo vedno hvaležni.

Zboljšano stališče podčastnikov napram stališču častnikov. Dočim nova službena pragmatika za državne uradnike določa, da sme certifikatist avanzirati samo do 10. činovnega razreda, ni za vojaške uradnike (bivše podčastnike) določene nikake meje pri avanziranju. Ti vojaški uradniki še celo hitreje avanzirajo nego častniki. Ti čakajo 6 let kot poročniki, 9 in pol leta kot nadporočniki, torej 15 in pol leta od poročnika do stotnika. Vojaški registraturni uradniki pa čaka 4 leta kot akcesist, 6 let kot oficijal, torej 10 let do 9. činovnega razreda, doseže torej ta činovni razred 5 in pol leta prej nego častnik. Četudi akcesist v mnogo višji starosti doseže 11. činovni razred, tedaj vendar ne smemo pozabiti, da pride vojaški uradnik do svoje službe samo zaradi tega, ker je dvanajst ali več let služil, dočim mora imeti častnik predpisano predizobrazbo. Tak vojaški uradnik doseže torej tudi osmi činovni razred, dočim gre velika večina častnikov kot stotniki v pokoj.

Dijaški vestnik. Naš list prinaša »Dijaški vestnik«, kot glasilno narodno - naprednega dijaštva. Opozorjamo svoje bralce na to rubriko, ker se iz nje lahko pouči o naših dijaških razmerah. Narodno - napredno dijaštvo, ki si bo v kratkem ustvarilo enotno organizacijo, zasluži vse pozornosti od naše strani.

Lovska razstava ostane odprta. Razstava ostane odprta, saj je bila od 10. dopoldne do 8. zvečer ter se jutri zvečer neoprekno zaključijo.

Prodaja hotela pri »Slonu«. Današnja »Laibacher Zeitung« poroča, da tvrdka »Leykam« ni kupila hotela pri »Slonu«.

Državna umetniška štipendija. Naučno ministristvo pozivlje vse tiste komponiste in pisatelje iz kraljestev in dežel, ki so zastopane v državnih zbornicah, ki reflektirajo na kako umetniško štipendijo v l. 1911 naj predložijo svoje prošnje, naslovljene na naučno ministristvo, najdalje do 15. januarja 1911 pri dotičnih deželnih predsedništvih.

Nezgođe. Pri ljubljanskem zidarskem mojstru Ivanu Ogrinecu zaposleni hlapec Franc Stare je vozil pesek. Pri tem ga je zaboj za pesek tako pritiskal ob neke duri, da je dobil težke poškodbe na prsih in na levi roki. V Podgorici se je vselkal pleskarski pomočnik Pavel Zelezničar s sekiro v levo nogo ter se težko poškodoval.

Tatvina. Poselniku Janezu Premožarju v Cerkhaju je pred kratkim s škodnjia izginilo štiri mernike fižola in osem kur, iz stanovanja pa sraja in par čevljev. Tatovom so že na sledu.

Iz maščevanja. 2. t. m. je bil pri zgradbi vodovoda v Ljubnem v radovljiškem okraju zaposleni delavec Blaž Rakovec iz Zavode zaradi nemarnosti odpuščen. Vsled tega jezen se je hotel maščevati nad delavskim nadzornikom Pavlom Baruto, ki je baje povzročil, da je bil odpuščen. Zmerjal je Baruto z različnimi psovkami, pograbil končno za težek železen kramp ter zamahnil proti Baruti, ne da bi ga zadell. Zvečer ga je v neki gostilni zopet napadel ter ga spravi v tak strah, da so ga morali drugi delavci domov spremiti. Naslednjega dne je Rakovec grozil zidarskemu pomočniku Jožefu Braneju, da ga zakoplje.

Umrl je na Bledu gospod Jožef Pretnar, oče tržaškega odvetnika dr. Matevža Pretnarja, v starosti 84 let. N. v m. p.

Umrl je v Trebelnem posestnik in trgovec g. Fran Piškur. N. v m. p.

Goljuftiv agent. Septembra meseca t. l. je po logaškem okraju potoval nek agent tvrdke Bergel & Wallner na Dunaju ter sprejemal naročila za razno krojno blago, obenem pa

tudi predplačila. Naročniki so seveda sastonj čakali na naročeno blago, kajti dognalo se je, da tvrdka Bergel & Wallner na Dunaju sploh ne obstoja. Tako goljuftije je ta agent izvršil tudi po drugih okrajih na Kranjskem, kakor tudi v okolici Trbiža in Stainza na Štajerskem. Goljuft je 30 let star, srednje velikosti, bled in ima majhne plave brke. Obleden je v živo obleko in ima črn klub. S strankami je govoril slovensko ter se podpisoval »Hoffmann« ali »Hoffler«.

Edina žrtve Oswaldove gonje proti prezidavanju mestne hiše št. 509 v Idriji je danes gostilničar Didič. Tega je Oswald pregovoril, da zida večji hotel z dvorano, samo za zagadelj, da odpade potreba gradbe »Mestnega doma«. Didič je šel na Oswaldove limanice in zidal hotel za 120.000 K. Idrija pa je izrazito napredno mesto, zato pa se shajajo pri Didiču zgolj klerikaleci, ki sicer tedaj za tednom prireajo veselice, predavanja, shode, a vse nič ne pomaga, hotel bo z velikansko vsoto pasiven, tudi če Oswald nekaj tisočakov vsako leto doplača. Idrijsko prebivalstvo ni pozabilo, da je Didič podpisal Oswaldove rekurze, sploh se čisto vdal nesrečni Oswaldovi politiki. — Prav zato pa so se izjavile Didičeve in Oswaldove nade, da bodo naprednjaki in socijalni demokrati pozabili na neštete klerikalne hudobije in zahajali v Didičev hotel. Oswald je z ruvanjem proti prezidavi hiše št. 509 hotel udariti napredni stranki, a je udaril le svojega lastnega somišljenika in to tako hudo, da se bo težko rešil gospodarskega poloma. Ne želimo, kakor klerikaleci, svojemu nasprotniku škodo, zato le obžalujemo, da se je dal Didič ujeti Oswaldovi hudobnosti. Didič bo trpel, Oswald pa še dalje hujskal in zbijal svoje neslane dovpite. Tako je Oswald postal prava šiba tudi za svoje lastne somišljenike!

Dična katoliška mladina je za vzor bogatejša. V Idriji je bil pred kratkim obsojen bogu dopadljivi katoliški mladenič Logar, vnet »Čuk«, v 14dnevni zapor, ker je bil pregorel agitator za »Slovensko Stražo«. Ze preje je bil kaznovan enkrat radi tatvine v 7dnevni zapor, a še vedno je nastopal v prvih čukarskih vrstah. Presneto široko luknjasto mora biti rešeto, na katero se devljejo člani klerikalnih organizacij. Zanimivo bo, da se Marijine device izneverijo Oswaldu druga za drugo in izpriajo celo s potujočimi umetniki na vrvi. Kaj bi ne, ko zna Oswald tako lepo pripovedovati, kako se je kopal v Mrtvem morju. Celo učenkam ljudske šole ne prizanaša s svojo sirovostjo.

Krtinski vaščani! V začetku novembra t. l. je bilo čitati v »Slovenec« pod rubriko »Cerkveni letopis«, da so dobili na Krtini orglje. V deveta nebesa so kovali dobskega kaplana za prekrasno idejo — pozabili so pa popolnoma na amerikanske Slovence — da so napravili, nove orglje, ker če bi njih ne bilo, bi tudi ne bilo orgelj. Kaka škoda za Krtino bi to bila, ve le tisti, ki pozna krtinske razmere! Krtinska podružnica je v resnici znamenita. Toda tako cerkveno gospodarstvo kakor je sedaj, mora cerkev pripraviti ob ves ugled pri ljudeh, ki kaj razumejo. Starinske znamenitosti zmetujejo že dlje časa na celi črti. Tako so l. 1895., ko tudi krtinski cerkvi ni prizanehal potres, pobelili skoro popolno stensko sliko, ki je med prvimi okraski te cerkve, seveda zopet le za človeka, ki ima kaj razuma o slikarstvu. Pred meseci so dobili podporo 700 kron od društva, čigar namen je, varovati stare umetnine pred uničenjem. In kako so krtinski vaščani porabili ta denar? Poklicali so Špureca, da jim je napravil pri zvonovih težje kembejnje, čigar posledica je bila, da se jim je pred kratkim ubil veliki zvon. Hoteli so namreč v svoji bahavosti in prevzetnosti obzvoniti celo Kranjsko. Ravno pred dnevom pa, ko so imeli slovesnost radi novih orgelj, je odpovedal pokorščino veliki zvon. Krtinici so bili mnenja, da jim je nekdo iz zavisti zacopral, ostali svet je bil pa mnenja, da je to božja kazna. Slovesnost je bila radi tega bolj klaverna, ne pa sijajna, kakor se hvalijo v »Slovenec«. Sicer pa lastna hvala se pod mizo valja. Gotovo se bode, ako se že niso, Krtinici zopet obrnili na že imenovano društvo za podporo. V beračenju so namreč mojstri, ni jim niti Amerika predaleč. Pri tem jim želimo največ uspeha. — Dalje bi nam bilo jako žal, ako bi kdo te vrstice tako umeval, da smo sploh proti vsaki podpori. Opozoriti hočemo le širšo javnost, posebno pa društvo, ki jim je že enkrat naklonilo 700 kron podporo, da naj bode v bodoče bolj oprezno, da se bode denar tudi za to porabil, za kar je namenjen. Treba je tu stroge kontrole.

V trehuh ustrele. Posestnikov sin Alojzij Levstek v Mošvaldu pri Kočevju je pred par dnevi za šalo iz revolverja streljal. Enajstletni sosedov sin Franc Koprivec je prišel mi-

mo, ko je Levstek zopet ustrelil. Deček je bil zadet v trebuh in so ga težko ranjenega odpeljali v deželno bolnico v Ljubljani.

Osebnost. C. in kr. vojaški kurat Hubert Rant je prestavljen iz Maribora v Dubrovnik v Dalmacijo.

Umrl je včeraj v Ormožu inženir gosp. Ciril Geršak iz znane ugledne rodovine. Blag mu spomin!

Celjski magistrat in vodovod. Upravni sodni dvor na Dunaju je včeraj razpravljal o pritožbi odvetnika dr. Serneca proti občini Celje in štajerskemu deželnemu odboru. Dr. Sernece ima ob ljubljanski cesti vilo in ne dobiva od mestnega vodovoda vode. Naravno je, da se je protivil tudi plačati vodovodne pristojbine. — Mestni magistrat pa je vztrajal pri tem, da mora dr. Sernece plačati pristojbine in se je opiral pri svoji zahtevi na zadevni deželni zakon. Štajerski deželni odbor in notranje ministristvo je potrdilo sklep magistrata, dr. Sernece pa se je pritožil na upravni sodni dvor. Pa tudi upravni sodni dvor se je pridružil mnenju celjskega magistrata in odločil v svoji včerajšnji seji, da mora plačevati dr. Sernece vodovodne pristojbine navzile temu, da njegova vila ne dobiva vode iz mestnega vodovoda.

Sirov sin. Pri Sv. Duhu pri Poljčanah je prišlo med posestnikom sinom Janezom Venguštom in njegovim očetom Antonom Venguštom radi gospodarskih zadev do prepira. Končno je zgrabil sin svojega očeta, ki je v sami srajci ležal že v postelji, za lase, ga potegnil iz postelje, mu strgal srajco raz telo in ga nagega vrzel iz sobe v vežo, kjer ga je dalje davil. Siroveža so ogradili sodišču.

Konja nabodel. Iz St. Ilje poročajo: Dne 8. decembra se je peljal posestnik Franc Reininger iz Poličke vesi s svojo ženo k jutranji maši v St. Ilj. Nato se je hlapec v hitrem tempu vrnil proti domu, in sicer na desni strani ceste. V bližini kolodvora je zapazil neko luč, ki se je vedno bolj približevala. Misli je, da mu gre kdo z lučjo proti cerkvi in je vozil dalje. Kar naenkrat pa zadene v drug voz in oje tega voza so se globoko zadržle v prsi Reiningerjevega konja. Konj se je takoj mrtve zgrudil.

Razbeljen železen drog ga je ranil. V železarni v Stora pri Celju se je ponesrečil vajenec Jakob Sivka vsled tega, ker mu je padel razbeljen železen drog na levo stegno ter ga težko ranil. Prepeljali so ga v bolnišnico. To nesrečo je baje zakrivil delavec Janez Skruba, ker je z razbeljenim železom nerodno ravnal. Zoper tega se je uvela sodnijska preiskava.

Razjarjen sovražnik šole. Pred kratkim je prišel delavec Fran Vrečko pred šolsko poslopje pri Sv. Jerderti pri Laskem, ko je nadučitelj ravno klavir poučeval, ter začel metati kamenje v šolsko sobo. Ker so bili ti precej veliki, tedaj bi prav lahko težko poškodovali učitelja, kakor tudi šolske otroke. K sreči pa ni bil nihče zadet. Tudi je Vrečko zasmejal nadučitelja pri ponku in strašil otroke, ki so šli po cesti, s tem, da je pobiral kamenje ter za njimi tekel. Vrečkota je nadučitelj pregel z revolverjem. Toda Vrečko se je nato kmalu vrnil ter še nadalje razgrajal.

Živinske kuge na Štajerskem. Pereči ogenj: v Janeževcih (ptujski okraj). Mehurčasti izpuščaj: v Lučah (celjski okraj). Svinjska kuga: v Ljutomeru, v St. Jurju ob Pesnici, Gradiški, Jarenini, St. Jakobu, Leitenbergu, St. Marjeti, St. Miklavžu, Pesnici, Rožpohu, Voseku in Bohovi (mariborski okraj); v St. Andražu, Dobrini, Rogački gori, St. Florijanu, Frankoveh, Pobrzu, Podvineh, Pušancih, Sv. Roku, Slatini-okolici, Zetalah, Stopercih, Čermožišah in Brstljev (ptujski okraj); v Artičah, Gaberju, Kapelah, Mostecu in Rajhenburgu (brežiški okraj). Svinjska rdečica: v Poličkem vrhu, Radislaveh in Bučkovcih (ljutomerški okraj); v St. Jurju ob Pesnici, Hrastovcu, Legnu in Slov. Bistrici (maribor. okr.); v Janzevcih, Nadolah, Spuhli, Rogoznici, Slatini - okolici, Čermožišah in Vareji (ptujski okraj); v Podčetrtnu (brežiški okraj).

28 let po nedolžnem v ječi! Graška »Arbeiterwille« poroča: V začetku tega zasedanja državnega zbora se je prikazoval v prostorih zbornice star, ubojen mož. Pravil je vsakemu, ki ga je hotel poslušati, da išče svojo pravico, ker je 28 let sedel po nedolžnem v ječi. Vsled posredovanja nekega poslanca je mogel govoriti z jušničnim ministrom in mu izročiti listino, ki bi naj dokazale njegovo nedolžnost. Mož se piše Jakob Aužner, je star 79 let, pristojen v Dramlje, okraj Celje. Dne 9. marca 1875. je bil od okrožne sodnije v Celju radi požiga obsojen v dosmrtno ječo; presegel je 28 let v Karli pri Gradcu in bil končno pomiložen. Vsled oboedbe je izgubil celo svoje premoženje, obstoječe in posestva s gospodarski-

mi potrebščinami v vrednosti 90.000 kron. Stvar je bila sledeča: Kupil je v Ljubčini pri Celju zemljišče in postavil opekarno; sklenil je z nekim Paarom pogodbo, dostavljati skozi 5 let, vsako leto 500.000 opeke. Raditoga so mu bili vaščani zavidni in so sklenili, ga odstraniti. Zažgali so mu opekarno in zvrnili krivdo nanj. Bil je nato obsojen; navajal je priče, ki bi dokazale njegovo nedolžnost, a sodnija jih ni sprejela. Še danes lahko navede priče za svojo nedolžnost. Vse vloge za dosego pravice, tudi milostne prošnje so bile zaman. In tako je sedaj brez vsakega premoženja, ubožnejši kakor berač, ker vsled starosti in onemoglosti ne more niti berati. Njegov položaj je tem žalostnejši, ker je najboljšo dobo po nedolžnem moral presedeti v ječi. Jušni minister je obljubil, da se bo v slučaju Aužner uvedla natančna in objektivna preiskava.

Lokomotiva ga je usmrtila. Dne 8. decembra je šel v Langenwangu blizu Mürtzschlaga tesar Andrej Hochreiter v cerkev, in sicer po poti ob železniški progi. Ko je prišel do nekega železniškega prehoda, je čakal na brzovlak, da je peljal mimo njega. Nato je hotel iti čez progo, ne da bi čakal, da bi se zatvornice odprle. V tem trenutku je prisopihala toverna lokomotiva, katerega po Hochreiter ni opazil, ker je bil precej gluhi in je bilo megleno. Lokomotiva ga je zgrabila ter ga vlekla kakih 100 metrov daleč. Glava je bila popolnoma razdrobljena. Bil je takoj mrtve.

Preveč morfija je vzel. Iz Gradca poročajo: Filozof Herman Dobrovnik iz Celovca je zamrl preveč morfija ter vsled tega umrl. Pravijo, da se ni hotel zastrupiti, temveč da se mu je zgodila le nezgođa.

Ustrelil se je v Celovcu podčastnik domobranskega polka št. 4 Andrej Frachenig. Napolnil je puško cev z vodo in se ustrelil v usta. Vzrok samomora je neozdravljiva bolezen.

Prva žurnalistka v občinskem svetu v Trstu. Dne 8. decembra je bila v Trstu seja občinskega sveta. Pri mizi poročevalcev je sedela sodruginja Oberdorfer, poročevalka socialnodemokratskega »Lavoratore«, vzbudila je mnogo pozornosti, ker ljudje v Avstriji pač še niso navajeni na žurnalistke. Na Angleskem, v Ameriki, na Norveškem in Danskem so pa žurnalistke že mnogo let udomačene, a tudi na Francoskem in na Italijanskem jih je že mnogo. Nemško časopisje rabi ženske moči za poročila o modah in o zabavah, pri Slovenceh pa sploh še nismo prišli tako daleč, da bi se bila katera ženska posvetila žurnalistiki.

Tržaški župan v sodni preiskavi. Kakor smo že poročali, se je začela sodna preiskava proti tržaškemu županu, ker se je udeležil v septembru velikih izgrediv proti Slovincem. Župan je bil takrat v družbi občinskih svetnikov Doria in Mordo. Ta dva njegova prijatelja sta bila zdaj zaslišana kot prič.

Tržaški vlomilci na delu. V noči od srede na četrtek so dosedaj še neznani tatovi vlomili v deposit cementa »Portland«, ki se nahaja v hiši št. 3 ulice Gelsi v Trstu in ki je last gospoda Silvio Malossi. Tatovi so s ponarejenimi ključi odprli sobo v kateri se je nahajala blagajna, jo prevrtili in odnesli iz nje 3000 K gotovine v papirju in zlatu. Po vlomilcih še ni sledu. Arretiran je bil sicer nek Zanussi, ki je osumljen, da je v zvezi z vlomilci, a pravega dokazila ni.

Radi kokeši streljal na lastnega brata. V Sv. Luciji pri Perčinah na Trentinskem je nek Benjamin Ivan zasačil kokeš, last njegovega brata Petra, na svojem vrtnu ter jo od jeze ubil, ker je brskala po nekih nasadih. Ko je brat Peter seznan o tem, je vzel nabito puško in šel nad brata, ki ga je našel na vrtnu in meni nič tebi nič proti njemu ustrelil. Brat Ivan se je zadet od nebroj kroglice v glavo in druge dele telesa zgrudil z groznim krikom. Sosedje so ga za silo obvezali ter nemudoma odpeljali v bolnišnico v Trident, kjer so zdravniki izjavili, da bo težko okrevati. Peter Benjamin je bil arretiran in zaprt, je pa še v zaporu kazal, kakor da bi bil s tem, da je ustrelil brata, storil neko dolžnost.

Elektoradlograf »Ideal«. Zraven glavne pošte ima od sobote 10. do torka 13. decembra sledeči spored: Lukov brat se boji. (Komično.) Podzemeljski lov. (Naravni posnetek.) Amor in Čas. (Mitološka pantomima.) Iznana mati. (Drama.) Matija je izpil konjsko zdravilo. (Komično.) Dodatek k zadnjima dvema predstavama ob 7. in pol 9.: Indokina. Slavnost na reki Mekong. Usoda Monte Carla. (Drama.)

Pokradeni konj. Dne 5. t. m. je bil v Solčavi, v kamniškem okraju, posestniku Martinu Vrtniku iz hleva ukraden 3 leta star konj. Tatvine sumljiv je nek 25letni človek, ki se je izdal za konjskega kupeca. — Minuli mesec pa je bilo v Zagrebu ukradenih kar pet konj. Tatvine so osumljeni cigani, a se jim krivde dosedaj še ni moglo dokazati.

Vlom v župnišče. Pred kratkom je bilo v župnišče v Stangi ter ukraden črn povrnik in 40 K denarja. Orožništvo upa, da tatu izsledi.

Tatvina. Posestniku Ivanu Premožarju je bilo v Cerkljah iz skledja ukradenega 4 mernika fiziola, 8 koki, par čevljev in srajca. Tatu so na sledu.

Zgoden sad. Predvčerajšnjem so opazili pri zaboji kramarskega blaga v neki veži na Starem trgu poskušeni vlom. Ključavnica je ležala poleg zaboja, a storilec ni bilo nikjer več. Še istega dne pa sta bila zlobnega prijeta in sicer v obeh dveh malih paglavcev.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 25 macedoncev, 6 Slovencev in 6 Hrvatov, nazaj je pa prišlo 36 Hrvatov.

Izgubljeno in najdeno. Neka gospa je izgubila v frančiškanski cerkvi svilnat denžnik. — Šolska učenka Terezija Dolenčeva je izgubila ročno torbico, v kateri je imela do 3 K denarja, nekaj podobne in svinčnikov. — Gdč. Antonija Keršičeva je izgubila denarnico z manjšo vsoto denarja in zlatim prstanom. — Postržnica Meta Apflovca je izgubila bankovec za 10 K. — Šolska učenka Ivana Sušnikova je našla srednjo vsoto denarja.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Sprejme se: 3 kontoristi, 1 potnik, 1 poslovodja, 6 pomočnikov mešane stroke, 1 pomočnik speerij-ske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 4 prodajalke, 5 učencev. Službe išče: 1 knjigovodja, 2 korespondenta, 3 kontoristi, 3 potniki, 2 poslovodja, 12 pomočnikov mešane stroke, 6 pomočnikov železninske stroke, 8 pomočnikov manufakturne stroke, 14 pomočnikov speerij-ske stroke, 4 pomočniki modne in galanterijske stroke, 8 kontoristinj, 10 blagajničark, 14 prodajalk, 4 učenci, 1 učenka. Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva popolnoma brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Koncert. Kvartet à la Sramel se vrši danes v »Narodni kavarni«. — Začetek po gledališki predstavi. Vstop prost.

Narodna obramba.

Pozor! Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani sestavlja svojo bilanco za solčno leto; zato se vsi izza 31. dne grudnia 1910 sprejeti zneski zaračunajo meseca prosinca 1911 in ne pridejo v poštev za bilanco leta 1910. Vljudo prosimo vse podružnične blaginje in vse oskrbnike nabiralnikov, da pošljejo po čekovih položnicah ali po poštnih nakaznicah prispevke družbi sv. Cirila in Metoda najkasneje do 25. grudnia 1910. (Naslov: Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.)

Društvena naznanila.

Četrty družabni večer »Narodne Čitalnice v Ljubljani« se vrši na Stefanov dan, 26. t. m. ob polu 9. zvečer v »Narodnem domu«. Ti večeri so že vsi zimski sezijo najprijetnejše shajališče slovenske družbe. Za prihodnjico bo na glasbenem repertoiru sekretet iz »Prodane neveste« in več tenorskih samospelov znanega slovenskega solista.

Dobrodelno društvo tiskarjev na Kranjskem priredi v nedeljo, dne 18. decembra ob 4. popoldne v sokolski telovadnici v Narodnem domu običajno božičnico na korist sirot umrlih tiskarjev. Vstopnina za odrasle znaša 50 v, otroci so prosti. Z ozirom na dobrodelni namen se radodarnosti ne stavijo meje in se darila hvaležno sprejemajo. Vsi prijatelji in znanci tiskarjev se tem potom na to prireditve vlnjudno vabijo.

Rešilni oddelček ljubljanskega gasilnega društva bil je v času od 3. decembra do 10. decembra 13krat klican in sicer je imel 6 bolnikov iz mesta, 2 iz kolodvorov za prepeljati v deželno bolnico, 5 pa iz dež. bolnice v hiralnico oziroma ubožnico.

Občni zbor »Slovenskega zidar-skega in tesarskega društva« vrši se dne 11. decembra 1910 ob 10. uri zjutraj v prostorih gr. Fran. Babiča na Dolenjski cesti št. 10. Interesenti vabijo se k obilni udeležbi, ker je stvar velike važnosti. Člani se opozarjajo da vplačajo svojo udnino pred zborovanjem pri svojem predsedniku Fr. Jenko.

Narodna čitalnica v Kamniku priredi v nedeljo, dne 11. grudnia t. l. točno ob 7. zvečer v društveni dvorani dramatično predstavo »Simona«. Igrakaz v petih dejanjih.

Iz Škofje Loke. Loški diletantje vprizori v nedeljo, dne 11. t. m. ljudsko predstavo z naslovom: »Moških ne trpe!« Burka v treh dejanjih. Začetek ob 8. zvečer v prostorih Nar. čitalnice. Glavni trg. Čene običajne. Po igri prosta zabava. Na obilno udeležbo vabijo »vireditelji«.

Sokol v Radovljici vprizori v nedeljo, dne 11. t. m. znano narodno igro »Rokovnjači« in sicer v salonu R. Kunstlja. Začetek točno ob 7. zvečer. Čisti dohodek je namenjen Sokolu.

Akad. teha. društvo »Triglava« v Graecu priredi svoj III. redni občni zbor, dne 10. decembra 1910 ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih s običajnim sporedom.

Prosveta.

Slovensko deželno gledališče. Jutri se vrši — vsled odredbe dežel. odbora, oziar. zaradi zavarovanja — le ena predstava in sicer ob 3. popoldne pravljica za mladino »Snežulčica in škrtatje« (izven abonementa; za lože nepar). — V torek se poje petič Wagnerjeva opera »Tannhäuser« (za nepar). — V četrtek prvič Kalmanova opereta »Jesenski manever« (za par). — Da se operni repertoir pospeši, je ravnateljstvo začelo angažirati g. kapelnika E. Czajaneke. — Dramsko osobje pripravlja Thomovo komedijo »Moralca«, operno pa Humperdinckovo opero »Janko in Metka«.

Koncert »Zveze slovenskih pevskih društev«. V poročilu o koncertu »Zveze slovenskih pevskih društev« v »Slovenskem Narodu«, št. 436, stoji o moji kompoziciji »Pogled v nedolžno oko« naslednji pasus: »Tu pa tam se spominjamo ob tej pesmi na nekaj znanega, kar smo že nekoč slišali.« Da, gospod recenzent ima popolnoma prav. Nekaj znanega, da nekaj jako znanega se sliši v tej pesmi, kar je čulo že tisoče in tisoče ljudi v naši domovini in bode še čulo povsod, kjer se prepeva naša slovenska pesem. V tej pesmi poje pesnik, ko zre v nedolžno oko deklice med drugimi: »Budi spomin mi krasnih dni, ko bil sem še, kot si zdaj ti, spominja me mladosti, brez toge, brez bridkosti. Spominja me čarobnih let, ko bil je v cvetji ves mi svet« itd. Na temu mestu sem vpletel v svojo kompozicijo v klavirsko spremljevanje prelepi, vobče znani narodni napev: »Kje so moje rožice.« To pa zato, ker se mi je zdelo, da se pesniku pri tem, ko zre nazaj v preteklost ur nekdanji bujni evet in toži po njegovi izgubi, oglašja ta napev v njegovi duši kakor odmev iz preteklosti njegovih mladih let. Čutil sem v tej poziciji nekakšno duševno zvezo z omenjenim napevom in sem ga zato nekako simbolično porabil v svoji kompoziciji. Na enak način so uporabljali sloveči skladatelji v svojih kompozicijah ljudstvu dobro znane napeve, tam kjer so jih našli, da ima njih uporaba kako duševno zvezo ali simboličen pomen in da s tem karakterizirajo svojo skladbo. Tako je na prim. Rob. Schuman porabil v svoji krasni pesmi »Die beiden Grenadiere« francosko marselezo, kjer z njo jako poetično mišljeno karakterizuje patriotizem za svojo domovino vnetih dveh francoskih grenadirjev. Ch. Gounod je napisal na preludij Seb. Bacha slovečo incitacijo »Ave Marija« itd. — V naši, še dokaj mladi glasbeni literaturi, kolikor je meni znano, še ni enakih pojavov. Zato se mi zdi umestno, da na to opozorim zavoljo pravega pojmovanja takih skladb, da se te ne stavijo v vrsto onih skladb, v katerih se nahajajo pogosto navadne reminiscence različnih skladateljev in jim s tem jemljejo originalnost in vrednost.

Fr. Gerbič.

Dvomesecnik za znanost in kulturo »Veda«, čigar izdajatelj in uredniki bodo gg. dr. Albert Kramer, dr. Ivan Prijatelj, dr. Mihajlo Rostohar in dr. Bogumil Vošnjak, začne izhajati v založbi »Goriške tiskarne« A. Gabršček v Gorici. — Odveč je poudarjati potrebo in važnost v strogo znanstvenem duhu pisanega, po svoji vsebini vsakemu inteligentnemu pristopnega znanstvenega časopisa, ki naj uvaža v probleme državnega in socialnega življenja, filozofije in kulturnega žitja vobče. Treba je naši inteligenci trajnega pomočka, da si ohrani kontinuiteto svoje splošne izobrazbe in ne zakrke v vsakdanosti svojega ožjega poklica; prepričani smo, da je treba slovenskega vodnika na tem poti, ako se naj naše želje po samostojnosti narodne kulture približujejo uresničenju. — V zadnjih letih se je razmnožilo število slovenskih znanstvenih delavcev tako, da je čas, ustanoviti vez, ki naj spaja uspehe njihovih dela z narodom. Tem kulturnim silam, ki so primorane bogatiti tujo, nemško kulturo, se mora otvoriti tribuna, ki jim nudi možnost podati rezultate svojega dela. To je povod, da je sklenila skupina mlajših slovenskih znanstvenikov, izdajati dvomesecnik »Veda«, s kje izdajanjem prične meseca januarja leta 1911. Omejit bo »Vedi« delokrog na vprašanja splošnega interesa: Osredotočevati vse stroke znanosti v službi socialnega in kulturnega razvoja s posebnim ozirom na družabne, javnopravne in gospodarske razmere. Način njenega delovanja bode objektiv-

nost, preglednost in poljudnost posameznih spisov. »Veda« bo biti čini-telj socialnega in kulturnega napredka. Dosedanja neorganizirana znanstvenega dela se mora umakniti stvariteljski volji. Vknjižiti hočemo v »Vedi« kakor v glavni knjigi ves narodov »Imeti in dati«, njegovo socialno in umstveno ustvarjenje, njegovo bitje in žitje. Hočemo tudi, da prestopi naš zbornik ozke samoslovenske meje: Ker je treba med Jugoslovani najožjih stikov in smo si vsi velikih nalog, ki jih ima vršiti jugoslovanska inteligenca na kulturnem polju, bomo združevali v »Vedi« delo in naziranje jugoslovanske znanstvenosti ter prinašali (v latinici) poleg slovenskih tudi hrvaške in srbske članke v izvirniku, bolgarske pa v slovenskem prevodu. Poleg Jugoslovanov so nam najbližji Čehi, njih znanost in kultura. Samoobsebi je umestno, da bo »Veda« zasledovala razvoj češkega znanstvenega dela. Vrh tega nam je pa tudi treba pogledati ven v široki svet. »Veda« naj predstavlja sintezo našega znanstvenega in kulturnega življenja in naj oživila slovenske duševne sile. Vsebinsko se prilagaja program »Vede« vsem pojavom sodobnega življenja, težnjam posameznih razredov, narodov, skupin, posameznih naziranj in smeri. V obzorje »Vede« spadajo: Javno pravo, gospodarstvo, socialna politika, občno družboslovje (sociologija) in filozofija, nadalje vsi kulturni in socialni problemi, ki se zrcalijo v narodovi književnosti in umetnosti. Vsem tem pojavom naše javnega življenja je treba znanstveno ugotoviti značaj in jedro. Tehnično bodo zato tvorili vsebino tega dvomesecnika naslednji deli: I. Razprave in članki. II. Sodobni dokumentarni material ter memorare. III. Slovenska znanstvena terminologija. IV. Pregledi in referati: 1. Država in Družba: Javno pravo, Sociologija, Slovani. Publicistika. 2. Politična ekonomija: Gospodarstvo. Socialna politika. Denarni trg. Statistika. 3. Filozofija. 4. Kultura: Literarna kritika. Umetnost. V. Anketi, tikačje se vprašanj javnega prava, gospodarstva in slovenske kulture in znanstvene organizacije. VI. Bibliografija. »Veda« se kot taka ne udnija nobenemu svetovnemu naziranj, nobeni znanstveni »šoli«, toliko manj kak polit. stranki. Zato ne zahteva nikake medsebojne enotnosti v naziranjih sotrudnikov ali soglašanj sotrudnikov z znanstvenim in kulturnim prepričanjem urednikov in izdajateljev. »Veda« bo izhajala vsak drugi mesec (torej 6krat na leto), v resni zunanji opremi, vsaka številka v obsegu 6 tiskovnih pol. Cena jej bo na leto po 8 K, za dijake po 5 K. Posamejni zvezki K 1-70. Naročnina, reklamacije itd. se pošilja založništvu.

»Kovači« pri raznih narodih. Kako važno vlogo igra kovač pri vseh narodih, se prav očitno kaže v dejstvu, da imajo skoro vsi evropski narodi priimke s pomenom »kovač«. Začnimo pri sebi! Po vsem Kranjskem, Stajerskem in v zahodnem delu Ogrske nahajamo Kovače (z bohoričko Kovazh, z nemško »ortografijo« Kowatsch; že v 16. stol. na Kočevskem Couatsch); na Koroskem in Primorskem ni ta priimek običajen. Pri Sv. Lenartu, Veliki Nedelji in v drugih štaj. krajih se piše marsikdo Kovačec. A dosti več je pa Kovačičev; največ jih je na Tolminskem, zl. v Idriji ob Bači. Ne manjka jih tudi po Notranjskem, Gorenjskem, Dolenjskem in Stajerskem (Couaziez v 15. stoletju v Brežicah, Kovazhich v 16. stol. na Ipavskem, v 17. v Vinici in v Krškem na Dol.; v 17. stol. na Kranjskem tudi Kovatiz, dandanes na Goriškem Covaeig po romanskem nedostatnem »pravopisu«). Srbohrvati imajo Kovače in Kovačice; Kovačević sta dva pisatelja: 1 slovstveni zgodovinar in 1 pesnik (19. stol.) Slaven češki skladatelj je Karel Kovářovica (opera »Psohlavci«), slavist in narodopisec je Kovář (zelo razširjen češki priimek); slaven virtuoz na gosli je J. Kovářik (= mali kovač), profesor v New Yorku; manj znan utegne biti vzgojloveni pisatelj L. Kovářiček (= »Kovačiček«) in lužički nabožni pisec Kowar v 18. stoletju. Poljskega slikarja A. Kowalskega so Nemci jako čislali (Kowal, Kowarz = kovač). Kovalskij se pišeta maloruski (galiski) pravnik in ruski astronom. Naj omenim še slovaški priimek Kovár in Kovač. Toliko o Slovanih. Zdaj pa pogledmo h german-skim narodom! Leta 1828. je bilo v Londonu 550 Smithov in v Berlinu 374 Schmidtov; istega leta je bilo v avstr. vojaškem imeniku (šematizmu) 71 Schmidtov (za njimi šele so prišli po številu Mayerji, Müllerji, Fischerji in Wolfi). Leta 1903. so našli v tirolskem glavnem mestu 41 Schmidov, 15 Schmidtov in samo 3 Schmiede, itd. Pri Angležih ni noben priimek tako navaden, kakor Smith; Meyerjev »konverz. slovar« ima dosti slavnihi mož s tem imenom: nacionalnega ekonomia, satirika, pesnika i. dr. Pri Danob, Švedih in Ni-

zozemcih je malo Smedov, oz. Smidov. Nemci imajo ogromno število znamenitih rojakov, ki so se pisali Schmid(t) ali podobno; slikarje, pedagoge, zgodovinarje, generale, pesnike, astronoma, komponista, filologa itd. Omeniti moram še: Schmiedl, Schmiedl in Schmiedlin = »Kovačič«; = Schmieds = Kovačev. Pri Romanih ni tako obilne letine. Znan je rimski vojskovodja 3. stol. pred Kr. r. Fabricij; »Fabere« je pa le »atinski prevod nemškega priimka Schmied in francoskega Lefèvre; Francoz Faber n. pr., eden izmed ustanovnikov jezuitskega reda, se je pisal prvotno Lefèvre = »Kovač«). Sloveč španski dramatik je Breton de los Herreros (od lat. ferrum), to je »Br. od Kovačev«; 1 lirik, 1 historik in 2 slikarji so nosili priimek Herrera (= Kovačnica, tudi nekateri Čehi se pišejo »Kovárna«). Star španski priimek je Fabro. Kdo ni še čul o katalanskem mučniku v najlepšem pomenu besede, o Fr. Ferreru?! Ferreiro se pišejo nekateri Portugaleci; francoski prezident Faurre je bil rodom Provansalec (= Kovač). Redka priimka sta pri Romunih Covaci, (beri Kovač), zdaj rabijo tudi izraza faur in fierar (v knjigah) in Coval (fzr. Kovál). Pojdimmo k Lahom! Favretto je bil slikar, Fabretti zgodovinar, Ferrari 1 kipar, 1 pesnik, 1 filolog, 1 slikar itd., Ferraris nacionalen ekonom; navadni priimki so tudi: Delfabro (= Kovačev sin, Kovačević) Fabro, Fabretto (= mali Kovač), Ferrero, i. dr. Furlanski je Fari, Favri, Fabris. Novogrški priimek je Sidiras = Kovač. Dosti Madžarov se piše Kovács in Kács; kakor za razne druge rokodelce imajo tudi za tega samo slovansk izraz; svojega domačega niso nikoli imeli. Kovács je bil n. pr. imeniten madž. kirurg 19. stoletja. — Dodatek: Pri Rusih je navadna beseda za kovača »kuznec«; a takega priimka se ni ni posrečilo zaslediti. — Janko Koš.

Slovanski Jug.

Za konstituiranje hrvaškega sabora. Hrvaško-srbska koalicijska je sklenila prevzeti inicijativo, da se za-sigura v saboru večina, ki je potrebna za konstituiranje. Z ozirom na to je pozvalo predsedstvo hrvaško-srbske koalicijske Starčevićeve stranke, kmetsko stranko in osječko skupino naj imenujejo svoje zastopnike, ki bi se naj z delegati koalicijske pogajali glede konstituiranja sabora. Starčevićeva stranka se je povabila takoj odzvala, kerikalna stranka pa je odgovorila, da mora o predlogu preje sklepati strankin izvrševalni odbor. Govori se, da bo klerikalna stranka kot pogoj za svojo kooperacijo s koalicijo zahtevala, da se za saborskega predsednika voli Hrvat in ne Srba in da se za prvega podpredsednika voli pristaša klerikalne stranke. Starčevićeva stranka je stavila kot edini pogoj svojega sodelovanja, da bo za saborskega predsednika izvoljen Hrvat. Osješka skupina in Ra-dičeva kmečka stranka na poziv koalicijske se niste odgovorili.

Akcijska hrvaško-srbske napredne mladine. Znano je, da je tekom letošnjega leta prišlo do spora med hrvaško-srbsko koalicijo in poslancem Supilom, kar je hrvaški narodni stvar v veliko škodo. Hrvatsko-srbska napredna mladina v Zagrebu je zato sklenila, da napne vse svoje sile, da izravna ta spor. V to svrhu je sklicala javen shod, na katerega je povabila poslance dr. Lorkovića, Svetozara Pribičevića in Frana Supila. Ta shod bi se imel vršiti že te dni, ker so se vsi imenovani poslanci odzvali vabilu. Ker pa je med tem časom poslanec Supilo obolel, je izrazil željo, naj bi se ta shod preložil, dokler on ne okreva. Hrvatsko-srbska napredna mladina je ustregla tej želji ter preložila shod, dokler Supilo ne ozdravi.

Obletnica Friedjungovega procesa. Včeraj, 9. decembra, je poteklo leto, odkar se je pričel pred dunajsko poroto znameniti Friedjungov proces, v katerem je nastopilo 53 hrvaških in srbskih poslancev proti dr. Henriku Friedjungu, ker jim je očital veleizdajo. Kako se je proces končal, je znano. Z blamažo dr. Friedjunga in njegovega visokega protorja ministra, grofa Aehrenthala, ker se je izkazalo, da so bili dokumenti, ki jih je dr. Friedjung predložil kot dokaz svojih trditvev in ki mu jih je dal na razpolago minister grof Aehrenthal, — falsificirani.

Češki večer v Belgradu. Rusko-češki klub v Belgradu priredi jutri, v nedeljo, češki večer. Poleg pevskih in deklamacijskih točk ste na dnevnem redu te prireditve tudi dve predavanji. Vavlar Juze bo predaval o temi: »Pogled na prošlost in sedanjost češkega naroda.« profesor Mile Pavlović pa o temi: »Čehi kot delavci in kmetovalci.«

Sedaj na kmetovalci v Srbiji. Srbaka narodna skupščina razpravlja sedaj o zakonskem načrtu glede kreiranja mest sodnih nadzornikov. Nasvetuje se, da se ustanovijo pri

pravosodnem ministarstvu dve mestni sodni nadzorniki. Kot začetna plača za sodnega nadzornika se določi 5000 dinarjev, vsako četrto leto doklada po 1000 dinarjev, vendar pa plača ne sme presežati 7000 dinarjev na leto. Kasacijski sodišče izbere štiri kandidate, izmed katerih potem kralj na predlog pravosodnega ministra imenuje dva za sodna nadzornika.

Prva bolgarska opera. Snoči se je v Sofiji pela prva bolgarska opera. Opera nosi naslov: »Siromakinja«, vglasbil pa jo je nadarjeni, a žal že pokojni bolgarski glasbenik Manolov. Neravno je, da vzbuja prva bolgarska opera živahno zanimanje vseh slojih bolgarske prestolice.

Tiskarska stavka v Sofiji. Tiskarski uslužbenci v Sofiji so stopili v stavko. Listi ali sploh ne izhajajo, ali pa v pomanjšani obliki. V Sofijo je prišel delegat mednarodne tiskarske zveze iz Berlina, da posreduje med delodajalci in delojemalci.

Po slovanskem svetu.

Zveza poljskih gospodarskih društev prepovedana. Pruska vlada ni dovolila na pruskem Slezkem ustanovitve zveze poljskih gospodarskih društev, ker baje zasleduje politične cilje. Pravi vzrok za to pa je ta okoliščina, da se Prusi boje gospodarske okrepitve Poljakov.

Denarne globe za poljsko govorjenje na Pruskem. Krakovski »Czas« poroča: V Kozielu v Zgornji Sleziji je železniška uprava na kolodvoru plakativno naredbo, v kateri se prepoveduje uradnikom in delavcem govoriti poljski in sicer z občinstvom, kakor tudi med seboj, da celo doma v družini. Nekega uradnika, ki je, ko je šel čez dvorišče, in je spregovoril par poljskih besed z poljskimi pericami, je denunciral njegov nemški »kolega«, zaradi česar je bil kaznovan na deset mark globe. Nek drug uradnik je prinesel svojo malico, zavito v poljski časopis. Ta uradnik je bil Nemec, ki sploh ne čita poljskih listov. Malco mu je zabil branjevec ali pek v poljski časopis, vendar je moral pa dotični uradnik plačati deset mark globe. Je pač kulturna država — Pruska!

Književnost.

Školjka. Drama v treh dejanjih. Spisal dr. Alojzij Kraigher. Založil L. Schwentner. Cena broš. K 2—, eleg. vez. K 3—. S to knjigo je vstopil v slovensko literaturo nov, doslej neznan dramatik, ki je smelo posegel v današnje družabno življenje ter nam iz njega pred očel grozne prizore.

Tri pisma o Bosni. Popotni spomini. Spisal Jos. Wester. Komisijska založba L. Schwentnerja. Cena 60 v. Ta zanimivi potopis podaja elegantno in plastično izvedene podobe različnih doživljanj, razmer in uredb v Bosni. Ta pisma so izšla v Lj. Z. in jih je že takrat občinstvo čitalo z veliko pozornostjo in užitkom.

Prihodnje leto izide knjiga o cementni industriji v slovenskem jeziku. Spisal jo je slovenski strokovnjak Mihajlo Rosman iz Belgrada. Knjiga bode obsegala preko 200 strani s podobami o strojih, ki so za izdelovanje cementa potrebni, in je zelo koristna in podučljiva za vse slovenske inženirje, stavbne mojstre, kakor tudi za zidarje in prodajalce cementa in sploh za vsakega, ki ima posla s cementom. Kakor znano, do danes še nimamo slovenske knjige, in bode gotovo vsem dobro došla. — V knjigi bo vse popisano, kako je cement nastal, kdo ga je iznašel in kdaj: razvitek do današnjega dne, kemična sestava izdelanega cementa, kakor surovine, in obenem predpisane norme avstrijske, nemške in evropske. Obenem bode vse podučljivo popisano, kaj je človeku storiti, ako sumi, da je tovarna slab cement poslala, oziroma da je iz cementa narejeni beton slabo izpadel, dalje natančen pouk o porabi cementa itd. Cena knjigi bo zelo nizka in se prosijo vsi oni, ki želijo knjigo, da podpisnemu po dopisnici pošljejo svoj naslov, da bi tako bilo mogoče približno vedeti, koliko iztisov se lahko tiska. — Mihajlo Rosman, ravnatelj cementnih tovarn, Belgrad, Kara Goričeva ulica 95, I. (4018).

Vse tu naznanjene knjige se dobivajo v »Narodni knjižarni« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 7.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Prethani navihane na zatezni klopi. Včeraj se je moral pred sodiščem zagovarjati iz časopisov znani Nikolaj Piskurič, 37 let star, iz Jesenovice pri Karlovcu na Hrvaškem doma, kiščit benediktinec.

nest
pla
ošč
do
pa
nar
bere
otem
nini
zlor

snoči
rski
jaki
ni, a
enik
bani
jani
pre

otiji.
sto-
zha-
i. V
odne
po-
lelo-
—

skih
lada
kem
dar-
poli-
e ta
dar-

go-
vski
ruji
olo-
teri
lav-
ob-
da
dni-
na je
olj-
gov
bil
Nek
nal-
ad-
ita
vtil
pis,
nik
tul-

—

aja-
er.
ma
to
ra-
ki
ab-
ed-

tni
šo-
t-
po-
no-
ja-
is-
ta-
or-

o
je-
ve-
ra-
iz-
ze-
lo-
re,
lee
na
do
in
V
ee-
ke-
se-
ta,
sa-
no-
vo
ko
ro-
at-
a-
o-
d-
oj
ri-
ko
li-
ra

o-
b-

m

ni
li-
ni
iz
š-
e-

ga reda v Tanzenbergu na Koroškem, obtožen hudodelstva goljufije prestopka tatvine. Ko se mu prebere obtožnica v nemškem jeziku, pripomni Piškurič, da nima namena očistiti sodišča, zakaj se obravnava proti njemu vrši v nemščini, marveč gre se tu le za polemiko slovenskih časopisov, ki mu bodo očitali, da se tu zagovarja nemško, med tem, ko se je pri raznih župnikih posluževal le slovenskega jezika. Piškurič se je šolal v Karlovcu in v Sarajevu, ter dovršil 7. latinsko šolo. Ker mu je pa začelo učenje presedati, jel se je potikati po Hrvaškem, Kranjskem in Stajerskem, postal je prava nadloga župnišč. V letih 1907 in 1908 je bival v Gradcu. Posrečilo se mu je v društvene prostore slov. kat. zveze »Zarja« se vtihotapiti. Vsled neprevidnosti nekaterih visokoslovcev, ki so brezskrbno pustili svoje legitimacije in kolokvijska sprinčevala nehranjena tu ležati, okoristil se je Piškurič s tem, da je vzel Nikolaju Obermanu in Andreju Arnskuju njih listine in legitimacije, s katerimi je prepotoval Kranjsko, Stajersko in Koroško pod tujim imenom Arenšek ali Oberman, na Kranjskem se je posluževal svojega pravega imena. Predstavljal se je kot filozof, jurist ali medicinec. Med duhovniki je poznal mnogo takih, s katerimi se je v Karlovcu skupaj šolal, te si je najprej izbral za svoj delokrog, potem so pa prišli na vrsto razni profesorji. Med drugimi je obiskal tudi župnika Martina Nemaniča v Brsniceh. Tega je nafilal, da je gimnazijski profesor v Zagrebu, da si je najel posojilo od nekega žida, čigar sin se pri njem šola, da je v jako neprijetnem položaju in da potrebuje takoj 200 K, prosil je župnika, naj mu jih posodi, katere mu bo dele takoj vrnil. Nemanič si je sam izposodil 100 K, katere mu je izročil; a Piškurič ni več videl. V kolikor se je dalo dognati, opeharil ali oslepariti skušal je 17 oseb in znaša škoda čez 400 K. Obdolžence se je to tem lažje posrečilo, ker govori dobro latinsko in se poslužuje tudi v svojem zagovoru latinskih citatov. Obdolžence se je pa tudi rad zatekal v samostane, in je vstopil tudi v Ojventanski-Benediktinski red v Tanzenbergu na Koroškem, kjer je bival kot novic. Postalo so mu pa tla prevročna, zato je je popihal. Kmalu nato sta pa prišla tja dva orožnika, ki sta mu njegov kovčeg zaplenila. Nato je pravil, kako je skušal priti k cesarjevi avdienci, da bi si bil izposloval abolicijo za njegova kazniva dejanja in se potem posvetil duhovniškemu stanu. V to svrhu je bil v Budimpešti, potem pa na Dunaju, kjer je bil aretiran. Zagovarjal se je sam in med drugim omenil, da mu je vse eno, ako ga obsodijo na en dan ali na eno leto, kajti celica, katere mu je bila določena za bivališče, se mu je tako omilila, da je povsem z njo zadovoljen, pa tudi hrana ni dosti slabša od samostanske. Ko mu predsednik prebere sklep sodnega dvora, da se bo po sodnih izvedenih preiskalo njegovo duševno stanje in se v to svrhu da najprej razprava preloži, se je Piškurič izjavil, da ne bo do prihodnje razprave ničesar zavžil. Obdolžence je od svojih sorodnikov in znancev dobil precejšno svoto denarja, katero je porabil večinoma v ta namen, da je povrnil škodo tistim strankam, ki so se s svojimi zahtevki pridružile kazenskemu postopku.

Revolver in nož. Ko je gual septembra meseca Alojzij Tanteleg živino na pašo, mu je prišel 17letni posestnikov sin Ivan Grifec iz Prihove pri Konjicah nasproti in mu začel nagajati. Tanteleg je zgrabil na tleh ležečo palico, Grifec pa je potegnil revolver in se mu blizal. Ko je bil samo še 3 korake od njega je sprožil trikrat na svojega nasprotnika, pa ga je k sreči le lahko poškodoval. Zagovarjati se je moral pred celjskim sodiščem in je dobil za svoje junstvo 10 mesecev ječe, obenem pa se je izreko, da zapade revolver in da mora plačati 10 K kazni, odnosno sedeti še 24 ur zaradi kršenja orožnega pamenta. — V gostilni Andreja Kranjca je prišlo 9. oktobra med Valentinom Jazbecem in drugimi gosti do prepira, ki ga je provzročil Anton Rozman s tem, da je po gostilni rogovilil z nožem. Fantje so šli potem pred gostilno in so tam naprej pili. Tudi Jazbec se je hotel tam pokazati junaka, potegnil je nož in z njim grozil Matevžu Brezjarju. Ko je ta videl, da mu gre za kožo, se je vrget po tleh, dobil pa je vendar dva vbodljaja v desna pleča. Začel se je pretep med katerim sta bila ranjena z noži tudi oba brata Ferdinand in Ivan Flogi. Ranil je Jazbec. Končno pa so fanti Jazbece pobili na tla in mu prizadejali več poškodb. Zagovarjali so se pred celjskim sodiščem in je bil obsodjen Jazbec na 10, Matevž Brezjar na 5 mesecev težke ječe, Ivan Flo-

gi, Ferdinand Flogi, Frano Greiner in Anton Resnik pa so bili obsodeni vsak na 4 mesece ječe.

Regalcole pred tržaškimi porotniki radi zavratnega umora. Pred tržaškimi porotniki se je v ponedeljek in torek vršila kazenska razprava proti 24letnemu natakarku Karlu Negri iz Benetk, stanujočemu v Trstu, obtoženemu zavratnega umora svoje bivše ljubice 22letne Marije Tomasini, doma iz Vivarija pri Vidmu, službujoče v Trstu. — Umorena Tomasini je imela svoj čas intimno razmerje z Negrijem, katerega posledice je bil — otrok. — To je pa bil vzrok, da se je Negri oddaljil od Tomasinijeve, a ona — zapuščenca — se je seznanila z nekim zidarjem Giulio Vasquez, kateri poslednji jo je hotel v kratkem poročiti. — Ko je Negri seznanil za to ljubavno razmerje, se je v njem zopet porodila ljubezen do Tomasinijeve in obenem ljubosumnje. V jutro dne 7. septembra je Negri počakal Tomasinijevo ter jo spremljal do hiše št. 11 v ulici Ruggero Manuo, kjer je bila pri neki družini uslužbenka. — Na stopnicah iste hiše se je vršil med njima potihen pomek, na kar je ona zakričala in se v krvi zgrudila, a on je bežal. — Na dekletino kričanje so prihiteli ljudje in vivedši, da je Tomasinijeva že nezavedna in vsa v krvi, so poklicali zdravniško postajo in policijo, a med tem je revica že izdihnila. — V tilniku je še imela zasajen kuhinjski nož, katerega se je ni upal nikdo izdreti, dokler ni prišla policija. Zabodena je bila nič manj, kakor 18krat. Negrija, ki je bežal iz Trsta, hoteli pobeigniti v Italijo, so zasačili v Cervinjanu ter ga privedli zopet v Trst. — Pred porotniki je izjavil, da je izvršil ta grozen čin iz ljubosumnosti in v — pijanosti. Priče so pa dokazale, da ni bil pijan. Sodna psihijatra dr. Nydias in dr. Pastrovich sta izjavila, da Negri ni umoboljen, pač pa zelo strasten človek ter da je izvršil umor pod vplivom alkohola in razburjenosti. Porotniki so 6. proti 6 glasom zanimali zavratnega umora, a potrdili z vsemi 12 glasovi vprašanje glede premissenega ubojstva, na podlagi katerega pravoreka je sodišče obsodilo Negrija na osem let težke ječe.

Tržaški iredentovci pred graškim sodiščem.

Začetkom včerajšnje seje naznani predsednik, da dr. Tamarova pritožba zaradi prepozne glavne obravnave ni utemeljena. Nadalje kara pisavo nekega graškega lista, da so baje dame obsipale obtožence z bonboni; naroča nadzorovalnim organom, da strogo pazijo, da se ne dogajajo stvari, ki utegnejo škodovati ugledu sodišča. Sledi prebiranje protokolov o hišnih preiskavah, policijskih relacij, kazenskih kart, sodnih sklepov i. dr., nadalje izpovedb nekaterih tržaških prič, kakor tudi zasežnih pisem obtožencev, ki so jih hoteli skrivaj poslati iz preiskovalnega zapora ali iz bolnišnice v Trstu. Največ se pritožujejo v teh pisemih zaradi počasnosti predsednikov, zato so se oddelili tudi, da prislijo k hitrejšemu poslovanju s tem, da ne zavživajo jedil. Preberejo se odlomki društvenih pravil in dekreti, s katerimi se društvo razpusti. Razpust se utemeljuje s prekoračenjem delokroga. Zagovornik dr. Posener se protiva, opirajoč se na § 252. k. z., prečitaju odlomkov iz mesečnika »Audax«. Sodni dvor pa sklene, da se ti odlomki prečitajo in opomni, da je te izpiske preskrbel nek policijski uradnik. Zagovornik dr. Uranitsch: »Zadostuje nam, da izvedemo, da je te izpiske napravil policijski uradnik.« Najprej se prečita poročilo policije v Tridentu na dunajsko deželno sodišče o italijanskem kolesarskem društvu »Audax«, ki se je tja poslalo ob priliki Colpijevega procesa. V poročilu se opisuje ustanovitve tega društva in njegovega tehnika ter odnosa južnotirolskih društev k »Audaxu«. Iz odlomkov je razvidno, da je pošiljal temu tedniku kot priča zaslišan Boiti iz Trsta poročila. Obravnava se nato prekine in nadaljuje popoldan ob 4. Sodni dvor ima na razpolago tudi akte iz Ferlugevega procesa v Celovcu, ki pa se ne preberejo. Nato se prečitajo nekateri odlomki iz veleizdajniškega procesa proti Depaulu na Dunaju. Tudi Ferluga je bil v ta proces zamotan. Takrat je pobegnil, vrnil pa se je leto v Trst. Potem je prišel pred poroto v Celovcu, kjer pa je bil oproščen. Oba vojaška izvedenca govorita po teh izjavah o iredentizmu s posebnim ozirom na ravnanje obravnnavano stvarino. Nato izdela sodni dvor vprašanja za porotnike. Prvo glavno vprašanje je, ali je dr. pl. Holberth kriv, da se je udeleževal s krogi, prijaznimi iredentizmu, v Trstu tudi oddaljeno stremiljen za odganjanje dela dežel od države. Enako se glasi vprašanje pri ostalih obto-

ženci, pri Deperisu pa še, ali je zatril razlajanje velikanstva. Dr. pravnik stavi potem predlog, naj se formulirajo tudi eventualna vprašanja, čemur pa ugovarja dr. Posener z obema ostalima zagovornikoma, opirajoč se na § 320. k. pr. r. Predsednik dvorni svetnik dr. Karnischigg proglasi dokazilno postopanje končano. Sodni dvor se posvetuje o dopustnosti eventualnih vprašanj. Nadaljuje se razprava danes.

Razne stvari.

* Nadvojvoda Josip Ferdinand, ki je pred nekaj leti še kot major bival v Ljubljani, je postal že divizionar v Ljubli.

* Moderne damske frizure. Angleški konzulat v Svattavu poroča, da se je izvoz človeških las iz Kineškega v zadnjem času podvojil. Vzrok temu je moderna frizura evropskih dam, ki je povzročila večje povpraševanje po lasih. Vsi kmečki sloji sodelujejo pri tej kupčiji in siromaki skrbno zbirajo vse lase, katere si izčešajo.

* Elegantna demimondka — mož. Iz Jassyja poročajo: Še več tednov je vzbujala v Jassyju splošno pozornost elegantna demimondka, ki je prišla iz Pariza ter se imenovala grofica Duval, in sicer zaradi svoje lepote in svoje drage obleke. Vsi moški so letali za njo ter ji dvorili. Končno jo je pa obiskal policijski zdravnik, da jo zakonito preišče. Pri preiskavi se je za dognalo, da je ta grofica Duval — moški. Policija je celo zadevo odstopila državnemu pravdnstvu.

* Štrajk tatov. Iz Varšave poročajo: Na cestnih vogalih so v pred poslednji noči nabili odnotni tatovi sledeče oznanilo: »Mi, združeni tatovi varšavski s tem javno naznanjamo, da začnemo stavkati in da se odpovemo svojemu rokodelstvu. Policija se je do zdaj zadovoljevala s polovico našega plena — zdaj pa zahteva 75 odstotkov, tako da nam ostane od vsakega ukradenega rublja samo borih 25 kopejk. Če policija ostane pri svoji zahtevi, tedaj smo prisiljeni, opustiti svoje rokodelstvo, ker ne moremo pod takimi pogoji pošteno živeti.« Policija išče povzročitelje tega špasa, ki jasno obsoja podkupljivost varšavske policije.

* Jajce iz rimskih časov. Po naključju se je ohranilo jajce iz rimskih časov celo do današnjega dneva. Ko so izkopavali staro rimsko naselbino v bližini Moguncije so našli v starem rimskem vodnjaku pod razbitim loncem celo kurje jajce. Črepinje so obarvale jajce, da je ni zdržilo kamenje, ki se je vsulo v stari vodnjak. Zdjaj roma vse v muzej gledat to jajce, ki se je na tako čudovit način ohranilo do danes. Meuda pa so legle kure v rimskih časih povsem današnjim podobna jajca, zato znanost ne bo imela posebne koristi od te izkopanine.

* Konec rdečega fesa v turški armadi. Rdeči fes bo iz turške armade popolnoma izginil. Pri vseh treh armadnih vojih, ki so šli letos zoper uporne Albance, je nosilo rdeči fes le nekaj generalstabsnih oficirjev in poveljnik Šefket Torgent paša. Sicer pa nosijo sedaj turški vojaki siva pokrivala, topničarstvo pa vrh tega še črno obrobilene čepice. Kmalu, kmalu bomo videli turške vojake s pikelhaubami, ker so te tako strašno praktične. Pomisliti je le treba, kako važno orožje utegne biti pikelhauba, da bo moral izginiti celo bajonet. Sovražnika, ki se ti predzno približa, nabodeš kar na ost svoje čelade in če si si dal zrasti na vratu močne mišice, ga vržeš kvisku kakor kak španski vol v areni nesrečnega pikadorja. O ti preluba germanska kultura! Kako kmalu bodo imeli tudi v turški armadi plešaste vojsake!

* Kōpniški stotnik na Moravskem. Iz Klobouka pri Brnu poročajo: Znani stotnik iz Kōpenika je dobil na Moravskem naslednika, kateremu se je celo posrečilo prav pošteno potegniti celo okrajno sodišče z uradnimstvom vred. Pred par dnevi je prišel v ta moravski kraj imeniten gospod, nastanil se v ondotni gostilni ter se do brzo prespal. Druga dne je šel na vse zgodaj k okrajnemu sodišču, se predstavil kot višji sodni svetnik iz Brna ter naznanil, da bo revidiral sodišče. Uradništvo je z največjo udanostjo, pa tudi s strahom predlagalo nepravemu svetniku vse akte, pri čemur je gospod svetnik kazal nena- vadno znanje. Proti koncu revizije je prošil, naj mu predlože akte o slučaju kmetijskih sinov Vitka in Petra iz Morukve, ki so v zaporu zaradi poskušene oparke umora. Ko se mu je sporočilo, da so akti v Brnu, je »svetnik« naznanil, da je potrebno sestaviti nov protokol, ker se bo cela obravnava ponovila in takoj je zaukazal, naj gre komisija z njim v Morukve, kjer so v resnici še enkrat zaslišali vse v procesu udeležene priče.

Po zaslišanju je poklical g. »svetnik« kmeta Petra, očeta od enega izmed kaznjencev, ter mu vlijudno rekel, da lahko dobi svojega sina iz ječe, če mu da za kolke in drugo 800 kron. Oče je bil ves vesel ter mu takoj izplačal 160 kron, obenem mu je pa obljubil, da mu prinese ostalih 640 K drugi dan v gostilno. Nato se je komisija vrnila v Klobouke, kjer je gospod »svetnik« obiskal še miklavževo zabavo. Razume se, da so ga z velikim veseljem sprejeli. Drugega dne je pa prišla Nemezis v osebi orožniškega stražmojstra, ki je častitega gospoda »svetnika« brez dolgovnega obotavljanja aretiral ter ga odvedel v zapor k ravnostnemu okrajnemu sodišču, ki ga je prejšnjega dne revidiral. Kmet Peter se je namreč po vasi hvalil, da mu gospod svetnik da za 800 kron njegovega sina iz zapora. Ko je orožnik to slišal, je kar naenkrat napravil konec slavi gospoda »svetnika«. V goljufu so spoznali že večkrat kaznovanega Karela Juraseka, ki se je že z uspehom izdajal za poročnika, drugič pa za finančnega oficijala. Okrajno sodišče ima gotovo s svojim gostom veliko veselje.

* XXXX. državna loterija. Dne 15. decembra t. l. bo vlečenje XXXX. državne loterije za civilne dobrodelne namene. Igralni načrt izkazuje v skupnem znesku 20.738 dobitkov v skupnem znesku 620.000 kron, med temi glavni dobiček 200.000 kron, dalje dobitki po 50.000 K, 30.000 K itd., ki se vsi izplačajo v gotovini. Srečke po 4 K se dobivajo v trafikah, loterijah, menjalnicah itd.

Kupujte jutranjo izdajo „Slovenskega Naroda“.

Telefonska in brzoljavna poročila.

Tržaški občinski svet.

Trst, 10. decembra. Občinski svet je imel snoči sejo, ki je trajala do polu 1. ponoči. Na razpravi je bila pogodba glede dobave plina od plavčev kranjske obrtne družbe v Škedenju. Socijalni demokratje so začeli obstrukcijo. A do besede je prišel le en govornik, kajti člani večine so mudeče v predsebi, s tem neprostoovoljno provzročili, da je postala seja nesklepčna. Ker je z včerajšnjim dnevom ugasnila obveznost obrtne družbe kranjske, je cela zadeva zopet za nekaj časa odložena.

Državni zbor. Položaj vladne večine.

S. — Dunaj, 10. decembra. V današnji seji poslaniške zbornice je najprej govoril naučni minister grof Stürgkh. Odgovarjal je na razne interpelacije, med drugim tudi na interpelacijo poslanca Rybára glede slovenskega pončevanja na tržaških ljudskih državnih šolah. Stürgkh je poudarjal, da bo za II. semester leta 1910/11 uveden slovenski kurz z 11-tedenskimi urami. Na državni ljudski deški šoli bo s 1. januarjem sistemizirano mesto slovenskega učitelja, ki je že imenovan. Na dekliški šoli pa bo sistemizirano s 1. januarjem mesto podučitelja. Nato se je nadaljevala debata o bančnem statutu. Govorili so finančni ministri Bilinski, Kolischer in Choc.

Takoj po Chocem govoru pa je staval poslanec Kalina predlog na konec seje ter zahteval konstatcijo razmerja glasov. Predsednik Pattai pa se je delal, kakor da bi bil ta predlog preslišal in je dal voliti generalne govornike. Generalni govornik Wohlmayer je začel govoriti, v tem trenutku pa je nastal na klopi čeških radikalcev velikanški šunder. Poslanec Kalina, Lisi, Fresl in Choc so začeli tako močno razbijati z deskami, da je kar cela zbornica odmevala.

Poslanec Wohlmayer je komaj izdiktiral par stavkov stenografom. Ko je Wohlmayer nehaj govoriti, je poslanec Kalina ponovno staval predlog na konec seje in konstatiranje glasovnega razmerja. Temu predlogu je sedaj predsednik Pattai moral ugoditi.

Vsi slovaški poslanci, razven Poljakov in Rusina Wasika, so se pri tem odstranili iz sejnice. Pred glasovanjem samim pa je še prišlo do burnih prizorov. Socijalni demokratje so kričali proti ministrskemu predsedniku, kazoč na prazne klopi vladnih strank: »To je vaša majoriteta!« Divje so kričali tudi na nemške nacionalce ter jih spraševali: »Ali imate danes plavega? Ampak kornblumenblau!« Na predsednika Pattai se je kričalo: »Vi ste popolnoma nezmožen! Zmožen ste le za denuncijantska pisma proti raznim žurnalistom. Sramujte se!«

Končno je prišlo do glasovanja in tedaj se je pokazalo, da je bil Chocov predlog s 3 proti 76 odklonjen. Predsednik je moral konstatirati, da je zbornica nesklepčna, ker ni bilo 100 poslancev navzočih ter med splošnim hrupom zaključiti sejo.

Prihodnja seja se naznani pis-
meno.

Ze med štetjem glasov so zapu-
ščali ministri sejnico, ki jih je bilo
precej zbranih danes v zbornici in
lepo je bilo videti, v kako zlostnem
sprevodu so odkorazali.

Prihodnja seja se vrši šele v to-
rek ob 11. dopoldne.

V celi zbornici vlada veliko raz-
burjenje zaradi nenadne zmage če-
ških radikalcev, ki so porabili ne-
navzočnost vladnih strank, da so s
tem demonstrirali vladi, kako večine
ima za seboj.

Seja proračunskega odseka.

F. — Dunaj, 10. decembr. Prora-
čunski odsek poslanske zbornice ima
v ponedeljek popoldne ob 2. sejo s
sledenim dnevnim redom: 1. Volitev
predsednika, 2. nadaljevanje gene-
ralne debate o italijanski fakulteti in
3. debata o proračunskem provizo-
riju.

Gospodarstvo.

— Zakon zoper umazano kon-
kurenco. Predsednik državnega zbora
dr. Pattai se je obrnil na ministra
javnih del Ritta, naj pospeši zakon o
umazani konkurenci. Minister Ritt mu
je odgovoril, da je zakon odvisen od
ogrske vlade in da bo zakon takoj
predložen državnim zbornici, kakor hitro
bo ogrska vlada sporočila, da se
strinja z zakonom.

— Avstrijski kreditni zavod
ustanovi 1. januarja v Celovcu fili-
alko, ki prevzame prejšnjo ondoto
banko J. Suppana.

— Prodaja lesa. Deželna vlada
v Sarajevu bo oddala v gozdišča Šiša-
Palač-Bobenjak oddelke I., II., III. in
IV. stoječi smrekov les. Lesa je približno
250.000 kubičnih metrov. —
Pismene ponudbe je poslali najkasneje
do 20. decembra 1910 deželni vladi v
Sarajevu. Predmetni razglas se more
v pisarni trgovske in obrtniške zbor-
nice v Ljubljani vpogledati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslemšek.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 8. decembra: Valentin Zon-
tar, bivši branjevec, 56 let, Hrenova
ulica 5.

Dne 9. decembra: Martin Murn,
poštni poduradnik v pokojni, 63 let,
Kolodvorska ulica 3.

Darila.

Upravištvu naših listov so po-
slali:

Za Ciril - Metovo družbo: G. Val.
Fortič, tu 11 K 20 v, nabrali stalni
gostje gostilne Drašček v spomin na
pokojno gospo M. Drašček z geslom:
»Ker imendan Tvoj sedaj se obhaja,
To iz hvaležnosti omizje Tvoje Ti po-
daja.« — G. Fran Vrhunc, sodnik v
Banjaluki 14 K v imenu »Vesela
strica in mame Božičeve« omizje v
Banjaluki. Skupaj 25 K 20 v. Hvala!
Na zdar!

Z obrambni sklad C. M. družbe:
Česka obec »Narodni dom« v Ljub-
ljani 50 K, kot drugi obrok obljub-
ljenega kamna. — Hvala.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljub-
ljani je imela meseca novembra 1910 sle-
deče prispevke i. s.:

I. Prispevki iz nabiralnikov:
Gostilna Dolinar v. Dolina 10 K; slov.
izobraževalno društvo v Roki 4 K 08 v; m.
podružnica Ljutomer i. s.: Sršen 3 K 65 v,
Lever 5 K 70 v, Vajpotič 2 K 40 v, Kuko-
vec 1 K 15 v, skupaj 2 K 90 v; Trnovsko
župnišče 11 K 71 v; M. Rus, Grosuplje 11 K
64 v; Nar. dom Sv. Ivan 37 K 38 v; učiteljski
kruček, Sv. Ivan 28 K 60 v; J. Ravhe-
kar, Boh. Bistrica 15 K; J. Vidovič, Mo-
skanjci 4 K 94 v; V. Dolenc, Vrhnika 3 K
12 v; moška podružnica, Maribor i. s.:
Narodni dom 32 K, pri Pošti 20 K, pri Ra-
pocu 1 K, čitalnica in Studenčih 1 K, sku-
paj 54 K; Bischof, tu 17 K 46 v; M. Lon-
čar, Trzin 12 K; Zgub Krmin 2 K; Dušan
Hauptman, učence, tu 11 K 24 v; V.
Watzak, Smartno i. s. Haslinger 2 K 52 v,
hotel Cikago 2 K 86 v, Primfalk 9 K 27 v,
Mešek 2 K 57 v, Lajovic sin 80 v, Zeleznič
3 K 43 v, Lajovic Fr. 2 K 40 v, Razboršek
1 K 46 v, Robavs 1 K 58 v, Zorc 2 K 86 v,
skupaj 29 K 75 v; Svigelj, Breg, Borovnica
6 K 27 v; moška podr. Ptuj i. s. narodna
čitalnica 5 K 77 v, Makarič 10 K 71 v,
Brenčič-Zupančič 2 K 53 v, Muršec 1 K
84 v, Kurež 2 K 11 v, skupaj 22 K 96 v; tr-
govina Leskovic in Meden, tu 15 K 56 v;
E. Jegliča dedica, Selo 10 K 25 v; K. Wer-
th, Cerknica i. s. Zumer 4 K, Mole 4 K 52 v,
Strgle, Cerknica 7 K 02 v, Strgle, Begu-
nje 3 K. Soga 1 K 09 v, Werli 2 K 40 v,
Zgornje 37 v, Tratnik 4 K 68 v, skupaj 37 K
08 v; Božič, Sečana 8 K 60 v; J. Tušak,
Sv. Anton 13 K 69 v; Fr. Štibeli, Šmarje i.
s. Benko 9 K 21 v in 2 K 51 v, Štubelj 1 K
30 v, skupaj 14 K 52 v; gospodarstvo dru-
štvo Verdelca 20 K; gost. Gornji, Ormož
20 K; gost. »Pri Figovcu«, tu 16 K; Bavar-
ski dvor, tu 11 K 95 v; gost. Bevc, tu 2 K
50 v; V. Engelman, Smartno 3 K 50 v; ho-
tel Modrijan, Tolmin 16 K 40 v; H. Arko,

Ali imate bolečine?

Od revmatizma, od protina, glavobola, zobobola? Ali ste si po prepihu, prehlajenju kaj nakopali? Poizkusite z bolečinu tolažilnim, zdravilnim, krepijočim Fellerjevim fluidom z znamko »Elzafluid«. To ni samo reklama. Tveat za poizkušnjo 5 kron pošlimate pristo-
Ladolevane same izdane Feller : Gornji Dunaj, trg kraj 236 na Hrvaškem

Pri vnanjih vprašanjih se prosi znanika za odgovor.

Za
Božič in novo leto
priporoča
drogerija
Anton Kanc
Ljubljana, Židovska ulica št. 1
največjo zalogo najfinjših
parfumov in mil ter toa-
letnih predmetov tuzemskih
in inozemskih tvrdk.
Fotografski aparati
in vse potrebšline na.
4045

EMSKA VODA
Preizkušeno zdravilo pri kataris, kašlu, hripavosti, znošenju, žledni kralnici, influenci in naslednjih.
Dobiva se povsod po lekarnah, drogerijah in trgovinah z rudninskimi vodami. 3682

Zapomni si, prinesiti mi moraš samo „**Ottoman**“
cigaretni papir ali stročnice, in naj te ne motijo
slične ponaredbe slabe kakovosti! III 424

Starodavna restavracija

hotel „Pošta“ na
Jesenicah, v bližini
farne cerkve ter 5 minut
od kolodvora oddaljena
se da v najem.
Pojasnila daje lastnik Al.
Schrey, Jesenice, Gorenjsko. 4003

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se 1942 vplačili.

„SLAVIJA“

„... vzajemno zavarovalna banka v Pragi. ...“
Rezervni fond K 48.812.797 — Isplacane odškodnine in kapitalije K 109.356.000.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.
Vsa pojavnost daje: Cigar pisarne so v lastnej bančni hiši v Gosposki ulici šte. 12.
Generalno zastopstvo v Ljubljani

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in občnokoristne namene.

SVETOVNOSLAVNI FERNET-BRANCA

tvrdke Fratelli Branca v Milanu

edine in izključne lastnice tajnosti o pripravljanju
je najuspešnejša želodčna grenčica na svetu!
Neutrpijiva v vsaki družini! — Dobiva se v Ljubljani pri:
J. Buzzoliniju; Anton Staculu; slaščičarni Jak. Zalaznika.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir. 2815

Kg. sivga, dobrega, puljenega 2 K; bolj-
šega 2-40 K; prima
polbelega 2-80 K;
belega 4 K; belega
puhastega 5-10 K;
kg. velefinega sne-
žnobelega, pulje-
nega, 6-40 K, 8 K; kg. puha, sivga 6 K, 7 K,
belega, finega 10 K; najfinjši prsni puh 12 K.
Naročila od 5 kg naprej franco.

Zgotovljene postelje iz gostonitega rdečega, mo-
drega, belega ali rumenega nankinga, per-
nica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema
zglavnicama, 80 cm dlj, 60 cm šir, polnjena
z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim
perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K;
posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K,
zglavnice 3 K, 3-50, 4 K. Pernica, 200 cm
dolga, 140 cm šir, 13 K, 14 K 70, 17 K 80,
21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir,
4 K 50, 5 K 20, 5 K 70, spodnja pernica iz
močnega, črtastega gradla, 180 cm dolga,
116 cm šir, 12 K 80, 14 K 80. Razpošilja se po
povzetju, od 12 K naprej franco. Lahko se
franko zamenja za neugajajoče se vrne denar.
Natančni cenovniki gratis in franco.

S. Benisch, Dešenice št. 767, Češko

Lastniki tovarn za opeko in cement

zahtevajte samo stroje pre-
izkušenega sestava tvrdke

K. Novotný

specijalne tovarne strojev za keramiko in livarna

Praga-Visočany

Opreme za krožne peči, transmisije, po-
sode za impregniranje lepence i. t. d.

Na vpogled mnogo priporočil. 3820

Nič ne pomaga!

Moji gramofoni
in godbeni
avtomati so le
najboljši

A. RASBERGER

Ljubljana 3067

Sodnijska ulica št. 5.

Peter Kobau

sedlar in tapetnik v Kranju

nasproti hotela „Nova Pošta“

se priporoča slavnemu občinstvu za
vsa v njegovo stroko spadajoča dela,
kakor tudi 3908

vozove in sanke.

Delo se izvršuje točno, trpežno,
po solidnih cenah.

Velika izbira bele in črne žime

po jako znižani ceni, kakor tudi

morska trava.

Imam vedno veliko popolnoma izvršene

posteljne oprave

v zalogi od 30 kron naprej.

Henrik Lanz Mannheim.

Največja tvornica

lokomobil

na kontinentu.

Pat. lokomobile

za nasičeno in prevreto paro

z ventilnim krmenjem sistem

„LENTZ“

z delomožnostjo do 1000 P S.

Čovska razstava Dunaj 1910

najvišja odlika

državna častna diploma.

Avstr. prodajna pisarna

Emil Honigmann

Dunaj IX,

Löblichgasse 4.

V Ameriko in Kanado

priprava, cenena in zanesljiva vožnja

Cunard Line.

Odhod iz domačega pristanišča Trsta:

Carpathia, 20. decembra 1910.

Pannonia 18. januarja 1911.

Ultonia 17. februarja 1911.

iz Liverpoola: 1515

Največji in najlepši parniki sveta.

Lusitania 17. decembra 1910.

Mauretania 10. decembra 1910.

Pojasnila in vozne karte pri

Andr. Odlasek

v Ljubljani, Slomškovo ulice šte. 25,

poleg cerkve Srca Jezusovega.

Vozna cena Trst-New York III. razred K 180

za odraslo osebo z davkom vred in 100 K

za otroka pod 10 leti z davkom vred.

Nedosežno Najnovjša ameriška iznajdba

Higijensko gumasto blago za moške.

Porabno na leta. K 4-60.

Čez 2 milijona kosov prodanih v kratkem času.

Higijensko gumasto blago za ženske.

(Varstvo žensk.) Priporočili najprvi zdrav-

niški strokovnjaki, porabno na leta. K 2-60.

Kdor pošlje denar naprej (tudi pismene

znamke) mu pošlje diskretno in poštne

prosto, sicer 30 vin. več, edina prodaja

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi vljudo naznanjam, da sem zaradi pomanjkanja prostora jako razširil svojo trgovino in imam odslej

poseben lokal

z zalogo nagrobnih vencev in trakov z napisi

tako, da sem sedaj zmožen ustreči prav vsaki zahtevi te stroke.

Za obilen obisk in mnogobrojna naročila se priporoča z veselo spoštovanjem

FR. IGLIČ

:: trgovina s papirjem in galanterijskim blagom na drobno in na debelo. ::
v Ljubljani, Mestni trg št. 11.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno. V zalogi je vedno do 500 vencev od 2 K do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere.

Od leta 1868 se

Bergerjevo medicinsko

kotrano o milo

ga priporočajo odlični zdravniki, skoro v vseh evropskih državah z odličnim uspehom uporabljajo proti

vsake vrste izpuščajem

zlasti proti kroničnim lišajem in paraz. izpuščajem, dalje proti

rečici na nosu, ozeblinam, potenju nog, luskinam na glavi in

v bradi. Bergerjevo kotranovo milo ima v sebi

40 odstotkov lesnega kotrana in se razlikuje

bistveno od vseh drugih kotranovih mil, ki se nahajajo v trgovini

Pri polnih boleznih rabihte jako uspešno

Bergerjevo kotranovo žvepleno milo.

Kot blažje kotranovo milo za odpravljanje vse

mesnake s polti,

proti spuščajem na polti in glavi pri otrocih, kakor tudi kot

nenadkriljivo kozmetično milo za umivanje in ko-

panje za vsakdanjo rabo služi

Bergerjevo glicerino-kotranovo milo,

v katerem je 35 odstotkov glicerina in ki je parfumirano.

Kot odlično sredstvo za glavo se rabi dalje z izvestnim uspehom

Bergerjevo boraksovo milo

in sicer proti ogrcem, ogorenju, pegam mo-

zolja in drugim neprijetnim kož.

Cena komadu vsake vrste z

navodilom o uporabi 80 vin.

Zahtevajte po lekarnah in zadevnih trgovinah

izključno Bergerjevo kotranovo zna in

pozrite na poleg stojajočih varstev enaimliko

in na polegstoječi firmi podpis

G. Mell & Co. za vsaki eti-

keti. Odlikovan s častno diplomo

na Dunaju 1883 in z zlato

svetlinjo na svetovni razstavi v Parizu 1900

Vsa druga medic. in higien. mila znamke Berger so naštrta

v navodilu, ki se prilega vsakemu milu.

Na debelo:

G. Mell & Comp., Dunaj, L. Riberstrasse 1.

V Ljubljani se dobiva v lekarnah: Milan

Loustek, Ph. Mr. Josip Čizmar, J.

Mayer, G. Piccoli, U. pl. Trnkózy in

v vseh drugih lekarnah na Kranjskem. 1075

Dinamo stroji in električni motorji. Na-
prave za električno razsvetljavo in
prevajanje električne sile. Električni
obrat vseh vrst. Ventilatorji. Tur-
bogeneratorji, električne železnice
in lokomotive, žerjavi in dvigala. Ob-
ložnice in žarnice vseh vrst.

Elektrotehniška delniška družba

preje Kolben in dr.

Praga-Vysočany.

Vodne turbine vseh sestavov (Francis,
Pelton). Točna, cena in hitra popravila
vseh električnih strojev drugih tvrdk.
Vse potrebe za instaliranje. Odlitki
iz Siemens-Martinovega jekla, ameriška
kovna litina iz lastnih velikih livaren in
jeklaren. (Za vele- in malo obrt.)

Tujski promet na Gorenjskem!

Kako tujski promet narašča, kažejo sledeče številke: zdravišča Bled: v letu 1906 je bilo obiskovalcev Bleda, ki so prenočevali 2640 leta 1907, 4006, leta 1908, 4342, leta 1909 že 6291 in letos jih je bilo po izkazu zdravniškega lista 7320. Največji kontingent dala je Češka in Nižjeavstrijska, namreč čez 3000 tujcev. Zdraviških pristojbin se je letos doseglo okroglo 13 tisoč kron. Da je ta narastek obiska pripisati večji del otvoritvi svetovne proge skozi Ture v Trst je resnično in le prav neznatni del tega povzdiga prometa z tuje pripride drugim faktorjem v dobro. Imamo sicer prometno društvo in tudi zdravniško komisijo, sedaj se celo društvo »Zarja«, ki bo zimski šport pospeševalo in tudi občina se še nekaj zavzema za tujski promet, a vse to ne doseže naravne reklame, katero nam dela železnica, ki vozi svetovne ljudi mimo jezera in s tem opozarja tujca na naš »Biser Kranjske«. Omeniti bi se imelo tudi »Zvezo prometa s tujei v Ljubljani«, a za Bled žalibog se prav nič ne zanima, vzlic številkam, katere govore o gotovi povzdigi prometa s tujei na Bledu. Ta deželna zveza obljubljuje že vsa leta, da bo tudi za Bled kaj storila, recimo izdala kak propekt, pomagala pri zimskem športu, dala del subvencije, katero je baje dobila letos od ministrstva za javna dela (kakor smo čuli 26.000 K) izdala plakati ali kaj drugega, a vse to le obljubljuje in vsa leta zaman čakamo na to rešitev in mislimo da bomo tudi še precej čakali, predno od zveze kaj dobimo. Prometno društvo na Bledu ima 2000 K dolga ter ima roke tako dolgo vezane, dokler se ta dolg ne poravnava.

Očitno se nam bo, da dolga ni bilo treba delati, a nasproti temu imamo sledeči odgovor. Ker nam zveza pri reklamni ni skoraj nič pomagala, nabavili smo si eno oljnato sliko Bleda v velikosti 2 1/2 x 2 m, katere sedaj visi na državnem kolodvoru v Pragi za reklamo in katere nas je veljala 1500 K. Od te podobe nabavili smo si tudi reprodukcijo, katere nas je veljala 1200 K, namreč 600 podob po 2 K. Veliko od teh reprodukcij smo razposlali že v reklamne namene. Nabavili smo si tudi en relief Triglavskega pogorja, kateri nas je veljal čez 1000 K. Izdali smo tudi zemljevid, kateri nas je veljal čez 500 K. Skupaj 4200 K.

Samo za zadnjega so se stroški pokrili po prodaji, a vse druge točke je moralo društvo samo plačati.

Da se pri teh številkah nabere dolg, gotovo nobeden ne dvomi, posebno ker od Zveze nismo dobili za vse te nabave niti vinarja podpore. Kako da nam je zveza naklonjena naj spričuje tudi to: Letos pozimi priredilo je prometno društvo kuharski tečaj, naprosili smo zvezo naj bi poslala delegata, da bi predaval učenkam tečaja, katerih je bilo 20 o tujem prometu. A tej prošnji se od strani deželne zveze ni ustreglo. Tudi zaključnega banketa se ni vzlic vabilu nobeden udeležil od zveze.

Obljubilo se je tudi letos izdati majhen propekt za Bled, enak onemu, ki ga je zveza izdala za Bohinj. A tudi to je ostalo samo obljubljeno.

Dela se novi zopet za Bohinj, a Bled še enega ne zasluži in res tudi nobenega nimamo. Da se došli tujci nad tem nedostatomk upravičeno jeze, je samo umevno in radovedni smo, kdaj zagleda mali propekt za Bled bel dan in od katere strani. Gotovo ga bo moralo prometno društvo samo napraviti vzlic temu, da ima dolg, drugače ga sploh ne bo, kajti obljube deželne zveze že dobro poznamo. Sploh se nam zdi da je princip deželne zveze, povzdigniti v Bohinju na idealno stopnjo tujski promet v čisto napačen tiru. Res je, da se je ustanovilo hotelsko društvo Triglav in prav je tudi, da se taka naprava podpira od strani deželne zveze za tujski promet, ker je hotel Triglav namenjen samo tujskemu prometu. Nikakor pa se deželna zveza ne more upravičiti nasproti ostalim prometnim društvom, katere niso v Bohinju, da jih vsled preoblega zanimanja za Bohinj skoraj popolnoma na stran pušča. Ako misli vodstvo deželne zveze, da se za tujski promet ne more in za enkrat ne sme zanimati drugod, kakor v Bohinju, potem naj prenese zvezno pisarno v Bohinj in mi bomo na čistem, da je zveza samo za Bohinj in za nič drugega. Radi vidimo, da se tujski promet podpira od strani deželne zveze, ali da bi se pa celi ostali del Kranjske zaradi Bohinja imel puščati na stran, to ne odgovarja nalogi zveze za tujski promet, katere je ustanovljena za vse kraje, kjer se tujski promet že razvija.

In ne samo Bled ima tujski promet, veliko tujcev pride v celo dolino od Kranja do Bele peči, a vsa ta dolina z lepimi dolinami proti Triglavu naj čaka in naj čaka tako,

kakor Bled, da se prej v Bohinju vse dokonča in potem pridemo šele na vrsto mi. Ali se je deželna zveza za tujski promet zato ustanovila, da vidi samo Triglavsko društvo v Bohinju, katere se ne nahaja v prav dobrem položaju, ali pa ima nalogo, vsa prometna društva enako podpirati v stremljenju za povzdigo tujskega prometa?

Mi smo mnenja, da ima zveza vprav sveto dolžnost vsa društva enako podpirati, ne pa tako, kakor sedaj, ko ne vidi drugega nego Bohinj in njega hotelsko društvo Triglav.

Moderni zimski šport hoče vpletati zveza v Bohinju, a mi smo mnenja, da je lega tako Bohinja, kakor Bleda preizkusa za zimski šport, in se le v več letih primeri, da je sneg ugoden za zimski šport. Na sankaljšu je prav večkrat tako, da je sneg premehak vsled vpliva južnega vremena, ali pa zmrzne in potem je led. Vsa leta, kar je železnica skozi Bohinj otvorena se trudi zveza urediti zimski šport in je že šlo precej tisočakov v ta namen, a dosedaj ni bilo ugodnega uspeha in zelo dvomimo, da bi bil uspeh sploh kdaj povoljen v nižavi Bohinja, ki komaj dobrih 500 m nad morjem leži. Skoraj nič ne dvomimo, ako bi se zveza zavzela za Kranjsko goro glede zimskih naprav posebno v dolini proti Aljaževemu domu, kjer je tudi že nekoliko udobnosti za tujce, da bi bil boljši uspeh kakor pa v Bohinju. Da je ta dolina najmanj tako lepa, kakor Bohinjska, o tem mislimo tudi zveza ne dvomi, a sneg je v teh krajih gotovo bolj prikladen za zimski šport, kakor v Bohinju, seveda tam pač manjka hotela družbe Triglav. Sploh pa smo mnenja, da se zveza, dokler kot taka obstoji, ne sme nikdar na to stališče postaviti, da se ozira z vso vehemenco samo na en del Kranjske in vse druge kraje, kjer je tujski promet že tudi razvit, takorekoč prezira. Nič se ne bomo čudili, ako danes ali jutri ostane zveza brez prometnih društev, izzeto samo Bohinjsko, ker društva tako zvezo ne morejo podpirati, ki živi in dela samo za Bohinj. Dolgo smo molčali, potrpeti, upali, a ker vidimo, da je vse čakanje zaman in se delajo samo obljube, ne moremo tega več gledati in posledica bo, da zapusti morda Bled prvi zvezo, katere je bila ustanovljena za celo Kranjsko in ne samo za Bohinj. Naše prometno društvo že dela od leta 1895. za tujski promet, seveda so ta dela zelo skromna, ker ni sredstev in mislili smo, ko se zveza ustanovi, bode boljše, a zelo smo se varali. Plačevali smo letnine, posamezni tukajšnji faktorji celo po 100 K, a kaj smo dobili za to? Še enega prospekta za Bled ni zveza izdala in poudarjamo, da bi ne zahtevali boljšega, nego so tisti, ki so za Bohinj bili izdani, ne govori se pa o drugih napravah ali podporah, da bi se zamogel pokriti obstoječi dolg prometnega društva.

Ker prometno društvo nima upanja, da bi dolg pokrilo z letno udnino, prodati bo moralo ali relief ali pa podobo, katere je sedaj v Pragi na državnem kolodvoru, da se reši dolg. Relief je sedaj v zdravniškem domu in služi svojem namenu, da tuji vidijo lege naših lepih dolin in gora okrog Triglava in škoda se nam ga zdi prodati kam drugam. Seveda pri teh razmerah ne bo drugega kazalo. Podoba ki je v Pragi, pa ravno tako.

Radovedni smo še končno, kdaj bo občni zbor prometne zveze za Kranjsko, kateri bi bil imel že zdavnaj biti in radovedni smo tudi kam se bo tistih 26 tisoč kron porabilo, katere je ministrstvo baje dalo Kranjski zvezi.

Na vsak način bo treba temeljito obračunati in zahtevati odgovor, ali obstoji zveza samo za Bohinj ali za celo Kranjsko.

Za vzgled, kako skrbi zveza za vsa društva in naprave za tujski promet namenjene, naj bi bilo načelstvo »Sächsischer Verkehrs-Verband« Vorort Leipzig, ki pozivlja v svojem glasilu »Reise- und Bäder-Zeitung« št. 511 z dne 30. nov. t. l. na strani 1507, da zglase vsi gostilničarji in imejitelji stanovanj za tujce svoja podjetja, da se izda skupna knjiga »Sommer in Sachsen«.

Enako naj bi se izdalo tudi za Kranjsko in obžalovati je, da taka knjiga Kranjske ni bila v več tisočih izvodih na razpolago obiskovalcem lovske razstave na Dunaju v letošnjem poletju. Omenjena zveza bo to knjigo, katero izda sedaj, zalozila v 5000 izvodih ter se razdeli na mednarodni potovalni in prometni razstavi v letu 1911 v Berlinu.

Trgovski pomočnik

20 let star, izučen v trgovini mešanega blaga, želi službo v večji trgovini. Nastopi lahko takoj.

Ponudbe naj se pošiljajo na upravništvo »Slov. Narod« pod »Trgovski pomočnik«.

Anton Presker

krojač

Ljubljana, Sv. Petra c. 16

priporoča svoje

veliko zalogo gotovih oblek za gospode in dečke, jopice in plašče za gospe, nepremičljivih havelokov itd. itd.

Obleke po meri se po najnovejših vzorcih in najnižjih cenah izvršujejo.

Za Božič

priporoča

slaščičarna J. Zalaznik

na Starem trgu 21

Glavni trg 6 Kolodvorska ul. 6

svoje veliko zalogo predmetov za okrašenje božičnih drevesc, dalje fine, raznovrstne potice, torte in okusno, pecivo za čaj desertna in čokoladne bonbone, fina desertna vina in razne, likerje.

G. Čadež
v Ljubljani
Mestni trg št. 14
poleg Urbančeve manj. trgovine
priporoča

klobuke
slamnike

čepice, razno moško perilo,
kravate, ovratnike itd. itd.
Blago imam solidno, cene
zmerne. Postrežem točno.

Najnižje cene

Največja zaloga

L. MIKUSCH
tovarna dožnikov
Ljubljana, Mestni trg

Največja zaloga

Glavni zastopnik se išče.

Avstrijska, najbolje uvedena zavarovalnica za zavarovanje proti ognju, vlom, puku šip, nezgodam, poročtvu in življenju z mnogo strankami išče za celjski okraj, Zalec in za celo Savinjsko dolino pod ugodnimi pogoji zmožnega glavnega zastopnika. 4017
Prijazne dopise pod: „Glavni zastop 376 a na uprav. „Slov. Naroda.“

Edina izborna nakupna prilika! Za kupčevalce in krošnjarje!
Razpošilja se tudi zasebnim.

40-45 metrov odhranih ostankov za 16 kron, veleprva kakovost kron 17'80.

Ostanki obsegajo:
Sole, močno pisane za moško in damsko perilo. — Ostanki franc. oširja za srajce, bluze in obleke. — Okeford, jako trpežna kakovost, za obleke srajce. — Modrošivski za obleke in predpasnike. — Kramoson (posteljno blago) modre barve za posteljne prebrčke.
Flaneli, in kakovost za moško in damsko karkasije. — Ostanki se po 3-12 m dolgi, razameno pralni in brezhibni ter se vsak ostanek lahko najbolje porabi. — Vzeti je treba najmanj 40-45 metrov za 16 K po povzroji ali K 17'80 in kakovost.

Tkalnica za pisano blago KAREL KOHN Nachod. (Češko).

TÖRLEY

== TALISMAN ==

== CASINO == RÉSERVÉ ==

Edina zaloga izvirnih ameriških čevljev.

Avstr.-ameriška zaloga čevljev v Ljubljani poleg kavarne „pri Slonu“.

Pazite natančno na firmo.

C. kr. avstrijske državne železnice.

Izvlaček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1910.

Odhod iz Ljubljane (juž. žel.)	Prihod v Ljubljano (juž. žel. zvezo)
7-04 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, Gorica, Trst, Celovec.	7-14 zjutraj. Osebn. vlak iz Jesenic, v zvezi na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Linca, Monakovega, Solnograda, Badgasteina, Beljaka, Gorice, Trsta, Trbiča
7-26 zjutraj. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, St. Janž, Rudolfovo, Straža-Toplice, Kočevje.	8-02 zjutraj. Osebn. vlak iz Kočevja, Rudolfovega, Grosuplja, St. Janža.
9-12 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, z zvezo na brzovlak v Celovec, Dunaj j. k., Linca, Prago, Draždan, Berlin, Beljak, Badgastein, Solnograd, Monakovo, Kolín.	10-12 dopoldne. Osebn. vlak iz Trbiča, Jesenic, v zvezi na brzovlak iz Dunaja, z. k., Celovca, Vllisingena, Düsseldorfa, Kolina, Wiesbadna, Frankobroda, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Badgasteina, Beljaka.
11-40 dopoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, Celovec, Gorica, Trst.	11-20 dopoldne. Osebn. vlak iz Gorice, Jesenic, Celovca, Beljaka, Trbiča.
1-32 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, Rudolfovo, St. Janž, Straža-Toplice, Kočevje.	2-59 popoldne. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja, St. Janža.
3-30 popoldne. Osebn. vlak v smeri: Trbič, Jesenice, Trbič, Beljak, Gorica, Trst, Celovec.	4-17 popoldne. Osebn. vlak iz Trbiča, Celovca, Beljaka, Gorice, Trsta, Jesenic, Trbiča.
6-35 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Trbič, Jesenice, z zvezo na brzovlak v Beljak, Celovec, Dunaj, z. k., Badgastein, Solnograd, Monakovo, Inomost, Frankobrod, Wiesbaden, Kolín, Düsseldorf, Vllisingen, Trbič.	6-58 zvečer. Osebn. vlak iz Jesenic, v zvezi na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda, Badgasteina, Beljaka, Dunaja j. k.
7-40 zvečer. Osebn. vlak v smeri: Grosuplje, St. Janž, Rudolfovo, Kočevje.	8-07 zvečer. Osebn. vlak iz Kočevja, Straže-Toplice, Rudolfovega, Grosuplja, St. Janža.
10-10 ponoči. Osebn. vlak v smeri: Jesenice, Beljak, Gorica, Trst.	11-22 ponoči. Osebn. vlak iz Trbiča, Celovca, Beljaka, Trsta, Gorice, Jesenic.
Odhod iz Ljubljane (državni kolodvor).	Prihod v Ljubljano (državne železnice).
7-28 zjutraj. Osebn. vlak: v Kamnik.	6-46 zjutraj. Mešanec iz Kamnika.
2-05 popoldne. Mešanec v Kamnik.	6-59 popoldne. Mešanec iz Kamnika.
7-35 zvečer. Mešanec v Kamnik.	6-10 zvečer. Mešanec iz Kamnika.
11- ponoči. Mešanec v Kamnik le ob nedeljah in praznikih v mesecu oktobru.	10-30 ponoči. Mešanec iz Kamnika le ob nedeljah in praznikih v mesecu oktobru.

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu

Najnižje cene.

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Ljubljana, Turjaški trg šte. 7. 850

Največja zaloga pohištva

za spalne in jedilne sobe, salone in gospodarske sobe. Preproge, zastirki, medreči na vzmeti, tkaninski medreči, otroški vozički itd.

Največja zaloga blaga.

izdelovatelj vseh
Franc Visjan
Ljubljana, Kolodvorska ulica 25
priporoča svojo bogato zalogo
novih in že rabljenih
VOZOV.

C. kr. izvedenec in učitelj „Glasbene matice“
LJUBLJANA ALFONZ BREZNIK LJUBLJANA
Kongresni trg št. 13.

Največja, najstarejša in edina domača tvrdka in izposojevalnica klavirjev in harmonijev.

Velikanska zaloga vsakega glasn.
orodja, kakor: violina, citer,
šitar, tamburica, harmonika,
klarinet itd., najboljših strun
(tudi Weicheld) ter muzikalij.
Prodaja na čudovito majhne
obroke tudi brez zadatja, tako,
da je vsakomur dana prilika, iz-
ogniti se vsiljivemu „pofolnu“
ter si na najugodnejši način odpla-
čevanja nabaviti instrumente prve
vrste. Dvorna firma klavirjev
Czapka, Böhl & Heilmann,
Steinhammer in Bösl ter
Hörngel in Mauborg (amer. harm.) so svoje zastopstvo za Kranjsko meni poverile in imam
le jaz izključno edini te znamenite instrumente v najv. zalogi in izbiri. 10 letno pismono
jamstvo. Popravila in uglaševanja klavirjev in vseh glasbil po najnižjih cenah. Stari klavirji
se najugodnejše menjajo v zameno. Najnižja izposojevalnica.

ED. ŠMARD
oblastveno potrjena potovalna pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta 18.

V novi hiši „Kmetijske posojilnice“, nasproti gostilne pri „Figovu“
Izdaja vozni listov za vse razrede francoske prekmorske družbe

Havre-New York
Vožnja traja samo 6 dni!

zdaja tudi vozne listke iz Amerike v staro domovino, prireja posebne vlake
in preskrbi okrožne vozovnice (Rundreisebillets).

Ivan Jax in sin
v Ljubljani
Dunajska cesta 17
priporoča svojo bogato zalogo
voznih koles.
358
Šivalni stroji
za rodbino in obrt.
Brezplačni kurzi za vezenje v hiši.
Pisalni stroji „ADLER“.

Zapravljivec je,
kdor svojim ljudem dopušča, da kurijo
z drugim premogom kot s šentjanškim.
Šentjanški premog
je namreč poleg tega, da ima izvrstno
gorljivost, tudi po 60 vin. pri 100 kg
cenejši, ko vsak drugi premog. Prodaja
se namreč **na drobno v hišo**
postavljen po 1 K 20 v 50 kg.
Razen prodajne pisarne
v Šelenburgovi ulici št. 7, I. nadstr.
sprejemajo naročila sledeče tvrdke:
Ivan Babič, Dolenjska c.; E. Kavčič, Prešernova ul.; Leskovic & Meden,
Jurčičev trg 1; I. Mencinger, Sv. Petra c.; B. Sevar, Sv. Jakoba trg;
F. Sušnik, Zaloška c.; Fr. Trdina, Stari trg; Ivana Tonich, Tržaška c.;
Uradniško gosp. dr., Kongresni trg. Naročila in denar za premog za
Šiško sprejema g. Ludvik Kotnik, trgovec v Sp. Šiški.

August Replč
soder v Ljubljani 40
Kolezijske ulice št. 16 (v Trnovu)
izdeluje, popravlja in prodaja vsakovrstne
sode
po najnižjih cenah.

Blaž Jesenko
Ljubljana, Stari trg 11
priporoča
klobuke
cilindre, čepice itd.
najnovejše fasone
po najnižji ceni.

Popravi in preobleke točno in cen.
Najcenejše
dežnike in solnčnike
domačega izdelka priporoča
tvornica dežnikov in solnčnikov
Jos. Vidmar
Ljubljana
Pred škofo 19, Stari trg 4,
Prešernova ulica 4.

AUSTRO-AMERICANA
Polniki v Ameriko
Italijski kolijo dobro, po ceni in
za neslajšo potovanja naj se obrnejo
na **Simona Kineteksa**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

F. K. Kaiser puškar
v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 6
priporoča svojo bogato zalogo
raznovrstnih
pušk in samokresov
lovskih potrebnih, vseh
del koles (biciklov) kakor tudi
umetnični ogenj
po najnižjih cenah.
Popravila pušk, samo-
kresov, biciklov točno in
solidno.
Glasbeni zbor in polnični pusti.

Volanovljeno 1882. Telefon 584.
Rudolf Geburth, Dunaj
C. IN KR. DVORNI STROJNIK
VII. Kaiserstrasse 71, na oglu Burgasse.
Največja in najbogatejša zaloga vseh vrst
zlasti najfineje v vseh barvah v ognju emaj-
lirane peči z niklasto montažo.
Regulirne polnilne peči od 15 K naprej
Trajnejšine peči za kurjenje s premogom,
štedilna, kuhalna in strojna ognjišča
vseh velikosti
Peči z železnimi pečnicami
za kurjenje dveh ali treh sob.
Plinove peči in plinovi kamini.

Po Najvišjem dovoljenju Njega c. in kr. Apostolskega Veličanstva.
3644
40. c. kr. državna loterija
za civilne dobrodelne namene v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel.
Ta denarna loterija, edina v Avstriji zakonito dopuščena, ima
20.738 dobitkov v denarju s skupno vsoto 620.000 kron.
Glavni dobiček je: **200.000 kron**
Žrebanje se vrši nepreklicno 15. decembra 1910. — Ena srečka stane 4 K.
Srečke se dobe pri oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vordere Zollamtstrasse 7, v lote-
rijskih kolekturah, tobačnih trafikah, pri davčnih, poštah, brzojavah in železniških uradih in v
menjalnicah; načrte za igranje dobe kupci srečk zastoj. — Srečke se pošiljajo poštne prosto.
Od c. kr. loterijsko-dohodarstvenega ravnateljstva (oddelek za državne loterije).

Betonsko podjetje. Tvornica umetnega kamena in marmorja
ZAJEC & HORN
Izdelovanje kamnoseških del iz „umetnega kamena“ kakor:
stopnjice, postamente, balustrade, ornamente in kipe, vrtno ograje po
načrtu, podboje za hišna vrata, nagrobne spomenike, vodovodne mušlje,
cementne cevi itd.
Prevzemanje kanalizacij in fundamentov za stroje v izvršitev.
Umetni marmor (Carralyth patent) za obhajilne mize, oltarje, pre-
vleko stebrov in sten v cerkvah, privatnih in javnih hišah.
Kylolith kameneles je izmed najboljših tlakov za cerkve, javne in za-
sebne stavbe. Zelo prilagoden za pisarne, hodnike, sobe; tiha hoja, topel
brez špranj (zato iz zdravstvenih ozirov priporočljiv) lahko snajenje
nezgorljiv, v poljubnih barvah od najprostejših do najfinejših izvršitev
Projekiranje in izvršitev železobetonskih stavb;
stropov, mostov, rezervarjev (sodov za vino) in celih tovarn po inženirju-
strokovnjaku, kateri daje na željo tudi strokovna mnenja.
Telefon 237. Ljubljana, Dunajska cesta 73. Telefon 237.

Zelo važno za vsakega trgovca in obrtnika.
Ker je sedaj zadnji čas za naročilo
reklamnih koledarjev za l. 1911
si dovoljujem jih ponuditi vsem cenj. trgovcem in obrtnikom
komad že
od 15 vinarjev naprej z blokom in tiskom.
Z veseloštevom se priporočam
Fr. Iglič, Ljubljana, Mestni trg 11
trgovina s papirjem in galanterijo na drobno in debelo.
Vzorci na razpolago. Največja izber.
Cene brez konkurence. 3913
:: Pri večjem naročilu velik popust ::

Najnovejša iznajdba!
Velik požar
se zamore lahko in naglo pogasiti samo s
Smekalovimi brizgalnicami
s 40% dolovske sile pomanjkanjem ravnotežem nove sestave, ki od desne
in leve strani vlečejo in mečejo vodo. — V vsakem položaju delujoče kretanje
brizgalnic nepotrebno.
Na Kranjskem so dosedaj naročila te vrste brizgalnic sledeča gasilna društva
Krištof, Kostanjevica, Bohinjska Bistrica, Metlika, Šentur, Korodna Bela,
Bratstvo, Igrarna Šiška, Bravice, Spodnja Idrija, Prodajalci, Sora, Stob,
Trzin, Zebnica, Ravle, Velika Loka, Kamna Gorica, Stojice, Valta van
St. Peter na Dolancem.
R. A. SMEKAL
v Zagrebu
skladništvo vseh gasilnih predmetov, brizgalnic,
cevi, pasov, sekiric, sekalk in gospodarskih stro-
jev ter motornih mlinov.
Odplačevanje na obroke
120 odlikovanj